

บทบาทของทุนมนุษย์ในการดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กรณีประเทศสมาชิกอาเซียน

นางสาวมีนา วุฒิปรีชาชาญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

ROLE OF HUMAN CAPITAL IN ATTRACTING FOREIGN DIRECT INVESTMENT:
CASE OF ASEAN MEMBER COUNTRIES

Ms. Mena Wutthiprechachan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics Program in Economics

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2012

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทของทุนมนุษย์ในการดึงดูดเงินลงทุน
โดยตรงจากต่างประเทศ กรณีประเทศสมาชิก
อาเซียน

โดย

นางสาวมีนา วุฒิปรีชาชาญ

สาขาวิชา

เศรษฐศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร. สีนินาฏ เสริมชีพ

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชโยดม สรรพศรี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนะพงษ์ โพธิ์ปิติ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร. สีนินาฏ เสริมชีพ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. นิพิฐ วงศ์ปัญญา)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย รัตนโกมุท)

มีนา วุฒิปริชาชาญ : บทบาทของทุนมนุษย์ในการดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ
กรณีประเทศสมาชิกอาเซียน. (ROLE OF HUMAN CAPITAL IN ATTRACTING FOREIGN
DIRECT INVESTMENT : CASE OF ASEAN MEMBER COUNTRIES) อ.ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก : อ. ดร. สีนีนานู เสริมชีพ, 77 หน้า

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงบทบาทของทุนมนุษย์ที่มีต่อการลงทุนโดยตรงจาก
ต่างประเทศ กรณี 9 ประเทศสมาชิกอาเซียน ได้แก่ กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย เมียนมาร์
ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม โดยวัดทุนมนุษย์จากอัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรที่มี
การศึกษาสูงสุดในระดับอุดมศึกษา พร้อมทั้งศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ดึงดูดการลงทุนโดยตรงจาก
ต่างประเทศ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านขนาดตลาด ด้านทรัพยากร ด้านความมี
ประสิทธิภาพ ด้านสินทรัพย์ และด้านนโยบาย ด้วยวิธีการศึกษาเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ตัวแบบ
อิทธิพลกำหนด (Fixed effect model) โดยใช้ Panel Data ในช่วงปี ค.ศ. 2000 – 2010 และด้วย
วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อเสนอแนะนโยบายรัฐบาล

จากผลการศึกษาพบว่าทุนมนุษย์เป็นปัจจัยที่มีบทบาทดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจาก
ต่างประเทศใน 9 ประเทศอาเซียน ซึ่งแรงงานที่มีความรู้ ความสามารถในการทำงานได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ มีแนวโน้มในการดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ อีกทั้งการเติบโตทางเศรษฐกิจ
และประชากร ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ โครงสร้างพื้นฐานของประเทศหรือนโยบายรัฐบาล
การสนับสนุนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ มีส่วนกระตุ้นเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศใน
ประเทศสมาชิกอาเซียน ดังนั้นหากมีเป้าหมายเพื่อดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศวิธีหนึ่งที่
รัฐบาลสามารถทำได้คือ การสนับสนุนการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อนำไปสู่การเพิ่มทุนมนุษย์

สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....

ปีการศึกษา.....2555.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5485161129 : MAJOR ECONOMICS

KEYWORDS : HUMAN CAPITAL / FOREIGN DIRECT INVESTMENT / ASEAN

MENA WUTTHIPRECHACHAN : ROLE OF HUMAN CAPITAL IN ATTRACTING

FOREIGN DIRECT INVESTMENT : CASE OF ASEAN MEMBER COUNTRIES.

ADVISOR : SINEENAT SERMCHEEP, Ph.D., 77 pp.

The objective of this study is to examine the role of human capital in attracting foreign direct investment (FDI) in ASEAN 9 member countries which are Cambodia, Indonesia, Laos, Malaysia, Myanmar, Philippines, Singapore, Thailand, and Vietnam. This study uses the growth rate of ratio of tertiary education to reflect human capital. Other determinants of FDI are the factors in market seeking, resource seeking, efficiency seeking, asset seeking, and policy seeking. This study uses a fixed effect model to analyze the panel data from 2000 to 2010 as well as the descriptive research method in order to suggest the government policy.

The results show that human capital attracts the FDI in 9 member ASEAN countries. Moreover, the growth of GDP, population growth, availability of resources, infrastructure or the government policy can attract the FDI to ASEAN member countries. Thus, in order to attract more FDI into the region, the government should pay more attention to increase access and improve quality of tertiary education in order to increase human capital.

Field of Study :.....Economics..... Student's Signature.....

Academic Year :.....2012..... Advisor's Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้โดยได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์จากอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. สีนีนากู เสริมชีพ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาของท่านในการชี้แนะแนวทาง ให้คำปรึกษาและข้อคิดเห็นต่างๆ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่อง ด้วยความเอาใจใส่และให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา จึงกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนะพงษ์ โพธิ์ปิติประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และ อาจารย์ ดร. นิพิฐ วงศ์ปัญญา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้ความกรุณาต่อข้าพเจ้าเสมอมา ทั้งยังให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย รัตนโกมุท กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ภายนอกมหาวิทยาลัยที่กรุณาสละเวลาคอยชี้แนะแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์และปรับปรุงให้สำเร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้อำนวยความสะดวกให้คำแนะนำและให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ข้าพเจ้าขอขอบคุณเพื่อนๆ น้องๆ และรุ่นพี่หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่านที่มีส่วนช่วยทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ข้าพเจ้าทำงานชิ้นนี้ได้สำเร็จลุล่วงและขอบคุณทุกท่านสำหรับการติดตามถามไถ่และเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา

ท้ายที่สุดขอขอบพระคุณบิดา มารดาของข้าพเจ้าที่ให้การสนับสนุนในการศึกษา คอยให้กำลังใจและให้คำแนะนำในทุกเรื่อง อีกทั้งคอยอบรมสั่งสอนข้าพเจ้ามาจนถึงทุกวันนี้ สุดท้ายนี้คุณความดีและประโยชน์อันเกิดจากงานชิ้นนี้ ข้าพเจ้าขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน หากมีข้อบกพร่องประการใดข้าพเจ้าขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามวิจัย.....	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.5 ขอบเขตการศึกษา.....	6
1.6 คำจำกัดความ.....	7
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับทุนมนุษย์.....	8
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ.....	13
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22

บทที่ 3	ทุนมนุษย์.....	29
3.1	ความสำคัญของทุนมนุษย์.....	29
3.2	การวัดทุนมนุษย์.....	30
3.3	การพัฒนาทุนมนุษย์ใน 9 ประเทศสมาชิกอาเซียน.....	35
บทที่ 4	ระเบียบวิธีวิจัย.....	38
4.1	กรอบแนวคิด.....	38
4.2	วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
บทที่ 5	ผลการศึกษา.....	45
5.1	การวิเคราะห์ปัจจัยดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ.....	45
5.2	การวิเคราะห์นโยบายรัฐบาล.....	51
5.3	การอภิปรายผลการศึกษา.....	53
บทที่ 6	สรุปและข้อเสนอแนะ.....	56
6.1	สรุปผลการศึกษา.....	56
6.2	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	57
	รายการอ้างอิง.....	60
	ภาคผนวก.....	66
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	77

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1	การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศสมาชิกอาเซียนจำแนกตาม อุตสาหกรรม.....	4
ตารางที่ 2.1	แรงจูงใจในการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ.....	20
ตารางที่ 2.2	สรุปทฤษฎีของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ.....	21
ตารางที่ 2.3	เปรียบเทียบและประมวผลการศึกษาที่ผ่านมา.....	24
ตารางที่ 3.1	การวัดทุนมนุษย์.....	31
ตารางที่ 3.2	นโยบายรัฐบาลใน 9 ประเทศสมาชิกอาเซียน.....	36
ตารางที่ 4.1	ตัวแปรที่ใช้ในการประมาณ.....	43
ตารางที่ 5.1	ผลการศึกษาปัจจัยดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ.....	46

สารบัญญภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 1.1	การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศสมาชิกอาเซียน.....	2
แผนภาพที่ 1.2	การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศสมาชิกอาเซียน (คิดเป็นร้อยละต่อผลผลิตมวลรวม).....	7
แผนภาพที่ 3.1	การวัดทุนมนุษย์ในประเทศไทย.....	34
แผนภาพที่ 3.2	ดัชนีการพัฒนามนุษย์ใน 9 ประเทศสมาชิกอาเซียน ช่วงปี ค.ศ. 2005-2012.....	35

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

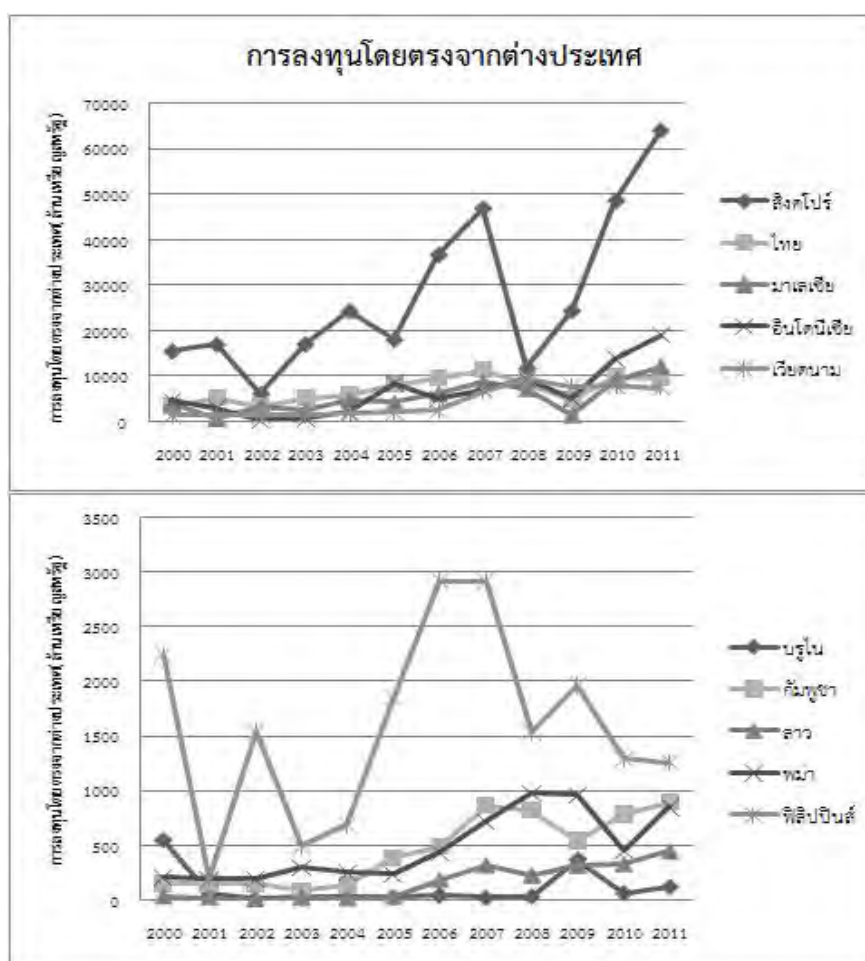
ในยุคปัจจุบัน เศรษฐกิจโลกมีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ประเด็นสำคัญส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการลงทุน โดยการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศส่งผลดีแก่ประเทศเจ้าบ้านคือ การเติบโตทางเศรษฐกิจ เพิ่มเม็ดเงินให้กับประเทศ ขยายการผลิต ผลผลิตมีประสิทธิภาพ แรงงานมีความรู้ ทักษะในการทำงานมากขึ้นเป็นการเพิ่มทุนมนุษย์และการพัฒนาต่อไป อีกทั้งมีเทคโนโลยีทันสมัยเข้ามาพัฒนาประเทศ เกิดนวัตกรรมใหม่ก้าวหน้าขึ้น (Liu, 2001; Noorbakhsh, 2001; Talpos and Enache, 2010) อย่างไรก็ตาม การที่นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศเจ้าบ้าน อาจส่งผลเสียต่อเจ้าของธุรกิจในประเทศจากการเข้ามามีอำนาจในตลาดธุรกิจ อย่างไรก็ตามขึ้นอยู่กับระดับการเติบโตของตลาดและประเภทของธุรกิจ (Reiter and Steensma, 2010) โดยภาพรวม การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะส่งผลดีแก่ประเทศเจ้าบ้าน ทำให้การลงทุนมีความสำคัญแพร่กระจายออกไปสู่ต่างประเทศมากขึ้นและเกิดโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบต่อระดับภูมิภาค

เอเชียเป็นภูมิภาคอันดับรองจากอเมริกาเหนือและลาตินอเมริกาที่มีอัตราเงินลงทุนไหลเวียนเข้ามาเป็นจำนวนมาก ภูมิภาคเอเชียดึงดูดนักลงทุนต่างชาติได้จำนวนมาก เนื่องจากมีวัตถุดิบเหมาะสมต่อการผลิต แรงงานมีความรู้และความสามารถในการผลิตสินค้า (Khan, 2007) ประเทศในภูมิภาคเอเชียมีทั้งประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจในวิถีทางที่แตกต่างกัน สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียน เป็นกลุ่มหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในการร่วมมือกันพัฒนาเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศใน (Kanwana, 2007) จากการรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ซึ่งคาดว่าจะบรรลุในปี ค.ศ. 2015

นับเป็นการยกระดับความร่วมมือของอาเซียนสู่มิติใหม่โดยมีจุดประสงค์หลักๆ คือ การรวมเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน (single market and production base) โดยมีการค้าสินค้าและบริการอย่างเสรี และมีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี นอกจากนี้ มีการเปิดเสรีในการลงทุนและนักลงทุนชาติอาเซียนสามารถถือหุ้นในร้อยละสูงขึ้น เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไหลเวียนเข้าสู่ประเทศสมาชิกอาเซียนเพิ่มขึ้น

ในปัจจุบัน อาเซียนเป็นแหล่งลงทุนของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ประเทศสมาชิกอาเซียนมีมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในระดับที่แตกต่างกัน และผันผวนตามสถานการณ์เศรษฐกิจ โดยมีรายละเอียดดังแผนภาพที่ 1.1

แผนภาพที่1.1 : การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศสมาชิกอาเซียน

ที่มา: UNCTAD

จากแผนภาพที่ 1.1 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทยอาเซียน สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 2000 ถึงปี ค.ศ. 2008 โดยเพิ่มจาก 28,164.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2000 มาที่ระดับ 60,596.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2008 (UNCTAD, 2009) โดยการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทยอาเซียนตั้งแต่ปี ค.ศ. 2004 ถึงปี ค.ศ. 2011 นั้น ประเทศสิงคโปร์มีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสูงที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศอื่นในอาเซียน ส่วนหนึ่งอาจมาจากปัจจัยทุนมนุษย์ที่มีค่าดัชนีการพัฒนามนุษย์ในระดับสูงกว่าประเทศอื่นในอาเซียน

ในช่วงปี ค.ศ. 2008 ถึงปี ค.ศ. 2009 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงผันผวนตามเศรษฐกิจเป็นผลมาจากวิกฤตเศรษฐกิจโลก เกิดจุดเปลี่ยนทำให้เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยอาเซียนลดลง เศรษฐกิจเกิดการชะลอตัว เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทยอาเซียนนั้นเข้ามาลงทุนในหลายอุตสาหกรรม โดยสามารถจำแนกได้ดังนี้

ตารางที่ 1.1 : การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศสมาชิกอาเซียนจำแนกตามอุตสาหกรรม

ล้านเหรียญสหรัฐ

หมายเลข	อุตสาหกรรม	ปี					
		1999	2000	2001	2002	2003	1999-2003
1	การเกษตร	-17	131	9	491	178	792
2	แร่เหล็กและเหมืองหิน	2,086	1,164	2,116	1,760	4,081	11,206
3	การผลิต	6,578	7,820	6,540	5,430	4,631	30,999
4	การก่อสร้าง	-71	-152	1,509	-913	110	483
5	การค้าระหว่างประเทศ	4,332	2,016	1,366	2,372	2,238	12,324
6	การเงิน การประกัน	6,530	6,514	-8,338	6,676	5,395	16,778
7	อสังหาริมทรัพย์	624	703	1,361	330	697	3,715
8	การบริการ	2,126	1,404	330	1,460	-275	5,044
9	อื่นๆ	5,063	3,805	14,459	-4,138	2,291	21,480
การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ไหลเวียนตามอุตสาหกรรมใน ประเทศสมาชิกอาเซียน		27,251	23,405	19,351	13,468	19,346	102,821

ที่มา : ASEAN secretariat – ASEAN FDI Database, 2004

ตารางที่ 1.1 แสดงถึงการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศสมาชิกอาเซียนจำแนกตามอุตสาหกรรมระยะเวลาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1999 ถึงปี ค.ศ. 2003 นักลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศส่วนใหญ่ลงทุนในภาคการผลิต เช่น อุตสาหกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมยานยนต์ เป็นต้น ต่อมาคือภาคบริการ ประกอบด้วยธุรกิจประเภทหลักทรัพย์ การบริการและประกันภัย ซึ่งในภาคดังกล่าว นักลงทุนให้ความสำคัญกับทุนมนุษย์ในการเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ (Acquah and Hushak, 1978) โดยทั่วไปแล้ว ปัจจัยการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งมีปัจจัยพื้นฐาน เช่น การเติบโตทางเศรษฐกิจ ขนาดของตลาด ทรัพยากรธรรมชาติ

เป็นต้น แต่ปัจจัยที่น่าสนใจในยุคปัจจุบันคือ ทุมนมนุษย์ (Human capital) (Dutta and Yeboah, 2000; Noorbakhsh, 2001; Talpos and Enache, 2010)

ทุมนมนุษย์มีความสำคัญต่อการตัดสินใจการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ สาเหตุหนึ่งเพราะ ทุมนมนุษย์แสดงถึงความรู้ ความสามารถและทักษะในการทำงาน การพัฒนาการเรียนรู้ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพิ่มผลผลิตแก่ธุรกิจได้ อีกทั้งทุมนมนุษย์มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิต โดยมีการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน นักลงทุนจากต่างประเทศจึงให้ความสำคัญกับทุมนมนุษย์ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการผลิตที่เพิ่มจากทุน เครื่องจักร และแรงงาน

ทุมนมนุษย์หมายถึง ทุมนชนิดหนึ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากตัวมนุษย์และไม่ได้มีมาตั้งแต่กำเนิด สามารถสร้างได้โดย การศึกษา การฝึกฝนและการมีสุขภาพที่สมบูรณ์ โดนทุมนมนุษย์มีลักษณะเป็นทรัพย์สินที่เป็นนามธรรม ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะหรือความชำนาญ ความสามารถ และประสบการณ์ ซึ่งเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวของแรงงาน (Becker, 1962) นอกจากนั้นทุมนมนุษย์สามารถเพิ่มหรือพัฒนาผลผลิตในการทำงานได้โดยประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการศึกษา และทักษะจากการฝึกฝนงาน ผสมผสานหรือพัฒนาทุมนมนุษย์จนเกิดศักยภาพในการทำงานและเป็นทรัพยากรที่สำคัญ สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันได้ (ชัยยุทธ์, 2547)

นักเศรษฐศาสตร์จำนวนมากให้ความสำคัญแก่บทบาทของทุมนมนุษย์ในการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ จึงเป็นประเด็นการศึกษาว่า ในปัจจุบันทุมนมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศสมาชิกอาเซียนหรือไม่ ซึ่งผลการศึกษานำไปสู่การร่วมมือกันพัฒนาเศรษฐกิจและกระตุ้นการลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียนต่อไป

1.2 คำถามวิจัย

บทบาทของทุมนมนุษย์ในการดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกรณีประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นอย่างไร?

1.3 วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาบทบาทของทุนมนุษย์ที่มีต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกรณีเงินลงทุนทั่วโลกไปยัง 9 ประเทศสมาชิกอาเซียน
- เพื่อเสนอแนะนโยบายรัฐบาลในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ทราบถึงบทบาทความสำคัญของทุนมนุษย์ที่มีผลต่อการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติ
- สามารถปรับปรุงและพัฒนานโยบายเกี่ยวกับทุนมนุษย์และการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศให้เหมาะสมเพื่อสนับสนุนนักลงทุนต่างชาติมาลงทุนในประเทศสมาชิกอาเซียนมากขึ้น

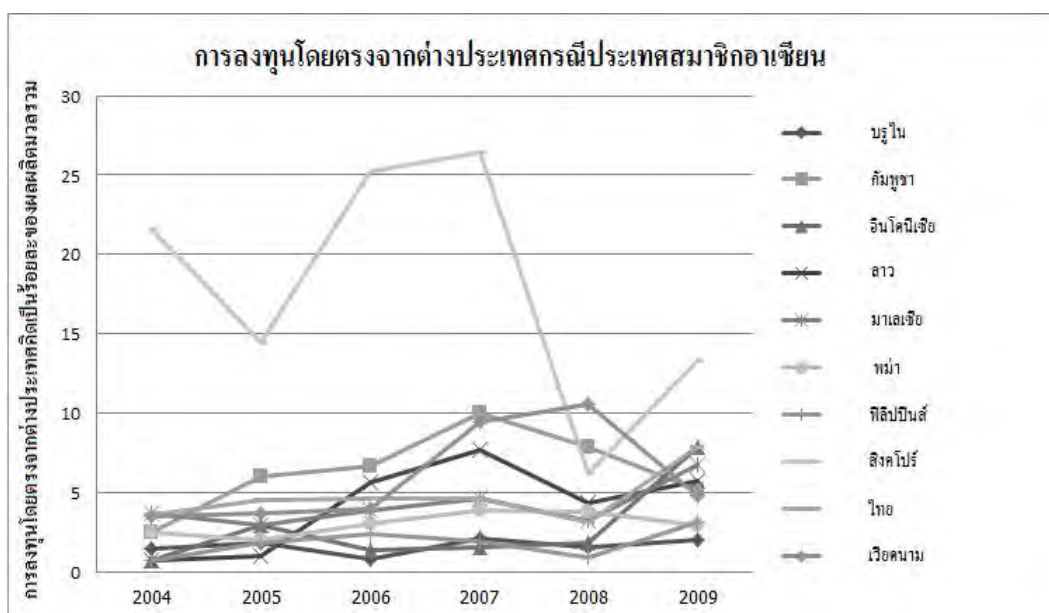
1.5 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจากทั่วโลกไหลเข้าใน 9 ประเทศสมาชิกอาเซียนคือ กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย เมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม โดยทั้ง 9 ประเทศนี้เป็นเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เนื่องจากมีส่วนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในประเทศของตน (Kotrajaras, 2010) กรณีประเทศบรูไนไม่นำมาพิจารณาเนื่องจากบรูไนเป็นประเทศที่มีสัดส่วนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อ GDP ในระดับที่ต่ำกว่าประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ มาก ดังรายละเอียดในแผนภาพที่ 1.2

สำหรับระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาจะตั้งแต่ปีค.ศ. 2000 ถึงปี ค.ศ. 2010 เนื่องจากข้อมูลในช่วงปีค.ศ. 1997 ถึงปี ค.ศ. 1998 เกิดวิกฤตทางการเงินขึ้นทำให้ข้อมูลมีการผันผวนอย่างรวดเร็ว แต่กลับมาอยู่ในสภาวะปกติอีกครั้งในปี ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา

แผนภาพที่ 1.2: การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภาคอาเซียน

(คิดเป็นร้อยละต่อผลผลิตมวลรวม)

ที่มา: UNCTAD

1.6 คำจำกัดความ

ทุนมนุษย์ คือ เครื่องชี้วัดสำคัญที่แสดงถึงความสามารถและประสิทธิภาพในการทำงานของแรงงาน โดยแรงงานที่มีทุนมนุษย์จะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ระยะเวลาในการทำงานที่เท่าเดิม ซึ่งประสิทธิภาพของแรงงานในการผลิตจะเป็นตัวชี้วัดผลการดำเนินงานธุรกิจหรืออุตสาหกรรม (โครงการพัฒนาสหประชาชาติ, 2546)

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ คือ กิจการหรือสถานประกอบการการลงทุนที่มีถิ่นฐานในประเทศหนึ่งนำเงินทุนหรือทรัพยากรมาร่วมทุนหรือถือหุ้นกับกิจการหรือสถานประกอบการอีกประเทศหนึ่ง (สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2010)

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนี้นำเสนอแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อคือ แนวคิดและทฤษฎี ซึ่งอธิบายทฤษฎีทุนมนุษย์และปัจจัยการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ บทบาทของทุนมนุษย์ในการดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อทุนมนุษย์ ดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

2.1.1 ทุนมนุษย์

ในปีคริสต์ศักราช 1980-1990 ทุนมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยการผลิต ที่มีความสำคัญรองลงมาจากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในประเทศ และระดับการเปิดประเทศ (Sobel, 1978) สาเหตุหนึ่งที่ทุนมนุษย์ไม่ใช่ปัจจัยที่สำคัญ คือนักลงทุนมองว่าการพัฒนาทุนมนุษย์ใช้เวลานานแล้ว ค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งเป็นต้นทุนที่ผู้ลงทุนไม่ต้องการ นอกจากนี้จากทฤษฎีพื้นฐานของ neoclassical กล่าวว่าตลาดแรงงานมีค่าแรงที่เท่าเทียมกัน โดยมีข้อสมมุติว่าตลาดมีการแข่งขันสมบูรณ์ เน้นกำไรสุทธิสูงสุด และใช้แรงงานที่มีความสามารถในการทำงานในระดับเดียวกัน จากแนวคิดดังกล่าวทุนมนุษย์จึงไม่เป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตหรือการตัดสินใจลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 เป็นต้นมา ทุนมนุษย์มีบทบาทในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมากขึ้น การที่แรงงานมีความรู้ความสามารถในการประยุกต์ คิดค้น หรือทำงานมีประสิทธิภาพ ทำให้ได้ผลผลิตมีคุณภาพและจำนวนมากขึ้น ส่งผลต่อกำไรของธุรกิจ โดยทุนมนุษย์สามารถพัฒนาได้จากการศึกษา การฝึกฝน หรือประสบการณ์การทำงานของแรงงาน โดยความรู้

ความสามารถของแรงงานสามารถเปลี่ยนไปเป็นค่าตอบแทนจากการทำงาน เมื่อแรงงานสามารถทำงานได้ตามที่รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ได้รับตอบแทนที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ทุนมนุษย์มีลักษณะเป็นทุนชนิดหนึ่งที่ไม่ได้มีมาตั้งแต่กำเนิดและไม่มีตัวตน (intangible asset) ซึ่งตามปกติแล้วไม่สามารถวัดเทียบมูลค่าในทางธุรกิจได้ แต่ปัจจุบันทุนมนุษย์สามารถแปลงสภาพให้กลายเป็นสินทรัพย์ที่สามารถวัดเทียบมูลค่าได้ ในรูปค่าตอบแทน ตัวเงิน หรือ ของแลกเปลี่ยนต่างๆ (Kaplan, 2005) จากการที่ทุนมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการประกอบธุรกิจมากขึ้น นักเศรษฐศาสตร์พยายามอธิบายถึงความแตกต่างของค่าจ้างที่แรงงานแต่ละคนได้รับโดยพิจารณาจากแนวคิดของทุนมนุษย์ ทฤษฎีที่สามารถอธิบายถึงความสามารถทุนมนุษย์ที่ส่งผลต่อผลตอบแทนต่างกัน คือ Human capital theory (Schultz,1961; Becker,1962; Olaniyan, 2008; Ndeffo, 2010)

2.1.1.1 ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human capital theory) (Becker, 1962)

การอธิบายถึงความแตกต่างกันของทุนมนุษย์ในแต่ละคนที่ได้รับค่าตอบแทนที่ต่างกันจากการทำงานในลักษณะงานต่างกัน ทุนมนุษย์สามารถอธิบายจาก ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ระดับการศึกษา และการฝึกงานของแรงงานที่มีประสบการณ์ต่างกัน เมื่อแรงงานมีความรู้ ความสามารถ วิเคราะห์ คิดค้นหรือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อค่าตอบแทนที่ได้รับ โดยการสร้างทุนมนุษย์จะมาจากการศึกษาและการฝึกฝนดังนี้

- **การศึกษา**

การศึกษาคือ กระบวนการสร้างความรู้ การสร้างคนให้มีความรู้ ความสามารถ พื้นฐาน โดยเป็นทั้งในลักษณะของการบริโภคและการลงทุน ซึ่งการศึกษาก่อให้เกิดองค์ความรู้ (Knowledge) แก่ผู้ได้รับการศึกษา สำหรับผู้ที่เริ่มศึกษาเนื่องจากมีความสนใจ ต้องการเรียนรู้ และไม่ได้นำความรู้นั้นมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน การศึกษาลักษณะนี้คือการศึกษาเพื่อการบริโภค แต่ในทางกลับกัน การศึกษาเพื่อการลงทุน คือการนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับการทำงาน หรือ มีจุดประสงค์เพื่อการทำงานในสายอาชีพ เปรียบเสมือนเป็นวัตถุดิบสำคัญอย่างหนึ่งในการทำงาน

(Olaniyan, 2008) โดยการศึกษาเพื่อการลงทุนสามารถเกี่ยวโยงไปกับรูปแบบของทุนมนุษย์ในการทำงานได้ โดยระดับการศึกษาสามารถแบ่งออกได้ 4 ระดับ (Lutz and Goujon, 2001) ดังนี้

- (1) ไร้การศึกษา (No education) คือ ผู้ที่จบการศึกษาน้อยกว่าการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือไม่ได้รับการศึกษา
- (2) ระดับประถมศึกษา (Primary education) คือ ผู้ที่จบการศึกษาถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยที่ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับต่อไป
- (3) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Secondary education) คือ ผู้ที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยที่ไม่ได้ศึกษาในระดับต่อไป
- (4) ระดับการศึกษาขั้นที่ 3 (Tertiary education) คือ ผู้ที่ศึกษาในระดับชั้นที่สูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทั้งศึกษาในสายสามัญและสายอาชีพ

ในแต่ละระดับการศึกษาเป็นองค์ความรู้พื้นฐานในการพัฒนาทุนมนุษย์ตามลำดับ การลงทุนทางการศึกษาที่มีผลต่อทุนมนุษย์ในการทำงานควรคำนึงถึง 3 ปัจจัยหลักดังนี้ (Babalota, 2003)

- (1) คนรุ่นใหม่ที่เข้ามาในตลาดแรงงานควรมีความรู้ความสามารถในการทำงานจากความรู้ที่ได้สะสมมาจากการศึกษาเหมาะสมกับตำแหน่ง
- (2) ต้องแสวงหาความรู้ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ
- (3) สามารถพัฒนาและส่งเสริมความคิดใหม่ๆ ให้ใช้งานได้จริงและมีประโยชน์ต่อสังคมและคนรุ่นหลังต่อไป

ประโยชน์จากการศึกษา

การให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่สามารถอธิบายการเติบโตของเศรษฐกิจได้ เพราะการศึกษาเป็นศาสตร์ความรู้ที่ส่งผลประโยชน์ต่อตนเองและสังคมแก่ผู้ที่ได้รับการศึกษา (Welch, 1970) ประโยชน์ต่อตนเองจากการศึกษาคือ เมื่อแรงงานมีความรู้ ความสามารถในการทำงาน จะมีโอกาสทำงานหรือเลื่อนตำแหน่งงานมากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา ส่งผลต่อการได้รับ

ค่าตอบแทนที่สูงขึ้นด้วย อีกทั้งการศึกษาส่งผลไปถึงคนรอบข้าง เกิดประโยชน์ต่อสังคม โดยมนุษย์มีความรู้ความสามารถในการคิดค้น ประดิษฐ์ วิจัย หรือดัดแปลงสิ่งใหม่ให้เกิดขึ้น ซึ่งสามารถสร้างเทคโนโลยีให้ก้าวล้ำและทันสมัย ดังนั้น การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ ทำให้เกิดองค์ความรู้พื้นฐานในการทำงาน และส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจได้

● การฝึกฝน

การฝึกฝนงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อทุนมนุษย์ ทำให้แรงงานเกิดทักษะในการทำงาน สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปรียบเสมือนเป็นการยกระดับฝีมือแรงงานในการทำงานมากขึ้น การฝึกฝนทักษะในการทำงานจะมีอยู่ 2 แบบ (Becker, 1962; Gershenberg, 1987) คือ

(1) การฝึกฝนทักษะแบบทั่วไป คือ ทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้กับทุกบริษัท เป็นทักษะพื้นฐานที่แรงงานสามารถพัฒนาและนำไปใช้กับบริษัทอื่นได้ การฝึกฝนงานจะเกิดประโยชน์ต่อแรงงาน ทั้งในรูปผลตอบแทนและความรู้ที่ได้รับ อีกทั้งค่าใช้จ่ายจากการฝึกฝนงานทางบริษัทจะเป็นคนรับผิดชอบแทนแรงงาน และแรงงานสามารถนำความรู้ไปใช้ในบริษัทอื่นได้ ซึ่งการฝึกฝนทักษะลักษณะนี้จะสามารถพบได้ในบริษัททั่วไป มีใช้มากในปัจจุบัน เช่น งานธนาคาร การโรงแรม เป็นต้น

(2) การฝึกฝนทักษะเฉพาะทาง คือ ทักษะที่ใช้ได้กับงานเฉพาะทางที่ทำอยู่เท่านั้น แรงงานสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในสาขาอาชีพที่ปฏิบัติอยู่หรือเกี่ยวพันกับงานที่ทำ แต่แรงงานจะไม่สามารถนำทักษะไปใช้กับสาขาอาชีพอื่นได้ (Kim and Lee, 2007)

การฝึกฝนงานเป็นการเพิ่มทุนมนุษย์และส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอีกทางหนึ่ง เพราะแรงงานสามารถใช้ทักษะจากการฝึกฝนในบริษัทหรือเจ้าของธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน สุดท้ายทุนมนุษย์จะส่งผลดีต่อทั้งแรงงาน เจ้าของธุรกิจและประเทศ

2.1.1.2 ความสัมพันธ์ของทุนมนุษย์กับทุนกายภาพ

ทุนมนุษย์เป็นปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาเครื่องจักร โดยเริ่มจากทุนมนุษย์มีความรู้ความสามารถในการขยายหรือเพิ่มทุนทางกายภาพให้ทันสมัยมากขึ้น เปรียบเสมือนการสร้าง

นวัตกรรมใหม่ อีกทั้งสามารถพัฒนาเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น มีแนวโน้มในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ในทางกลับกันวิวัฒนาการด้านเทคโนโลยีสามารถการสร้างหรือพัฒนาทุนมนุษย์ได้ จากการมีทุนกายภาพที่ทันสมัย จึงต้องการบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ และความสามารถเหมาะสมในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการเติบโตของทุนมนุษย์ เพราะแรงงานมีแรงผลักดันในการพัฒนาทักษะการทำงาน สร้างองค์ความรู้ ความสามารถในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ตามทันเทคโนโลยีมากขึ้น

ความสัมพันธ์ของทุนมนุษย์และทุนกายภาพส่งผลดีต่อแรงงาน เจ้าของธุรกิจ ตลาดอุตสาหกรรม และสังคม โดยเจ้าของธุรกิจเกิดข้อได้เปรียบในการผลิต สินค้ามีประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต เกิดต้นทุนต่อหน่วยที่ลดลง เพราะเครื่องจักรสามารถผลิตสินค้าได้จำนวนมากขึ้นในระยะเวลาเท่าเดิม อีกทั้งเกิดสินค้า ผลิตภัณฑ์หรือรูปแบบการผลิตใหม่ ทำให้มนุษย์ได้รับความสะดวกสบายในการใช้ชีวิตมากขึ้น เป็นประโยชน์ให้แก่คนรุ่นหลังต่อไป (Lopez-Bazo, 2008) วิวัฒนาการพัฒนาของเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสนับสนุนการสร้างทุนมนุษย์ได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

(1) เทคโนโลยีเป็นตัวหล่อเลี้ยงทุนมนุษย์ เพิ่มความรู้ ทักษะ ความสามารถเฉพาะตัวของแรงงานให้เพิ่มสูงขึ้น

(2) เครือข่ายข้อมูลข่าวสารที่ใช้เทคโนโลยีเป็นหลัก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการผลิตสินค้าจะช่วยยกระดับตลาดแลกเปลี่ยนทุนมนุษย์ให้เพิ่มขึ้น

(3) เทคโนโลยีเป็นส่วนช่วยให้เกิดการสร้างและการถ่ายโอนความรู้ เปรียบเสมือนเป็นการพัฒนาการเติบโตของทุนมนุษย์ให้เพิ่มขึ้นและทำให้บริษัทมีแรงงานที่มีทักษะและเพิ่มระดับความสามารถในการทำงาน (Davenport, 2000) ดังนั้นทุนมนุษย์กับทุนกายภาพส่งเสริมซึ่งกันและกันเองเพื่อเกิดสิ่งที่ดีขึ้น

2.1.2. ปัจจัยดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเสนอแนวคิด หลักการ วิวัฒนาการ การพัฒนาการณของปัจจัยในการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติมาตามยุคตามสมัยซึ่งทฤษฎีเกี่ยวกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีการนำมาใช้ ปรับปรุง พัฒนาเพิ่มเติมให้เข้ากับยุคสมัยมาอย่างต่อเนื่อง (Assuncao, Forte and Teixeira, 2011) ดังนี้

2.1.2.1 Heckscher-Ohlin Model/MacDougall-Kemp Model

ในยุคการลงทุนระหว่างประเทศ ส่วนใหญ่ปัจจัยที่นักลงทุนสนใจคือต้นทุนในการผลิตเป็นหลัก ตามทฤษฎีของ neoclassical (Vasyechko, 2012) กล่าวว่า ตลาดเป็นการแข่งขันแบบสมบูรณ์ โดยจะเน้นถึงผลประโยชน์ที่ได้รับจากต้นทุนการผลิตในราคาถูก การกำเนิดทฤษฎี neoclassical เริ่มมาจากต้นทุนของแรงงานในประเทศที่พัฒนาแล้วมีอัตราสูง จึงเป็นผลต่อการแสวงหาหนทางลงทุนในต่างประเทศ จึงสนใจแรงงานในประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งมีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่าประเทศของตน อีกทั้งยังเป็นช่องทางหนึ่งในการเคลื่อนย้ายสินค้าจากประเทศที่พัฒนาแล้วไปสู่ประเทศที่ด้อยพัฒนา ต่อมา Heckscher-Ohlin (1933) และ MacDougall (1960) – Kemp (1964) พัฒนารูปแบบปัจจัยการดึงดูดของนักลงทุนต่างชาติ โดยมาจากการต้องการกำไรที่สูงขึ้นและแสวงหาต้นทุนแรงงานที่ถูกเป็นปัจจัยสำคัญในการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ในช่วงปีคริสต์ศักราช 1950 – 1960 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากเกิดความร่วมมือกันฟื้นฟูภาวะเศรษฐกิจ ช่วยเหลือกัน ขจัดปัญหาทางการค้าและอัตราภาษี (Johnson, 2005) โดยที่ Hymer (1976) และ Kindleberger (1969) เชื่อว่าตลาดเป็นการแข่งขันแบบไม่สมบูรณ์ ส่งผลต่อปัจจัยการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเปลี่ยนไป เพราะตลาดขนาดใหญ่ มีสินค้าหลายหลาย เกิดการแข่งขันทางด้านต้นทุน ความได้เปรียบทางข้อมูล เป็นต้น นักลงทุนต่างชาติให้ความสำคัญกับขนาดตลาด ตลาดที่มีขนาดใหญ่ จะเป็นปัจจัยสามารถดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เพราะเกิดความต้องการของสินค้าเป็นจำนวนมาก สินค้ามีความแตกต่าง จึงส่งผลต่อการเติบโตของตลาดด้วย อีกทั้งต้นทุนการเดินทาง

เคลื่อนย้ายสินค้า ภาษา วัฒนธรรมและอุปสรรคในการส่งสินค้า มีแนวโน้มในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Goldberg, 1972; Davidson, 1980; Lunn, 1980)

ในช่วงปีคริสต์ศักราช 1960 เป็นต้นมา เกิดแนวคิดวัฏจักรสินค้า (Product Life Cycle) ซึ่งเป็นทฤษฎีอธิบายความสัมพันธ์ของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและการค้าระหว่างประเทศ (Johnson, 2005) ดังนี้

2.1.2.2 วัฏจักรสินค้า (Product life cycle) (Vernon, 1966)

จากตลาดแข่งขันแบบไม่สมบูรณ์ ปัจจัยดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศส่วนใหญ่คือ ด้านต้นทุน ขนาดตลาด หรือความต้องการของผู้บริโภคในประเทศเจ้าบ้าน ทำให้เกิดทฤษฎีวัฏจักรสินค้า (Vernon, 1966) ซึ่งนักลงทุนแสวงหาตลาดในต่างประเทศและตลาดที่มีอิทธิพลต่อการค้ามากขึ้น วัฏจักรสินค้ามี 4 ระดับ คือ นวัตกรรม (innovation) การเติบโต (growth) การเติบโตเต็มที่ (maturity) และ การถดถอย (decline) (Dulupcu and Demirel, 2005) สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ถูกคิดค้นและประดิษฐ์ขึ้นในประเทศที่มีความเจริญทางเทคโนโลยี มีปัจจัยทุนมาก ค่าจ้างแรงงานสูง และตลาดขนาดใหญ่ โดยสินค้าจะจำหน่ายภายในประเทศผู้ผลิต ต่อมาเมื่อมีการขยายตัวของอุปสงค์หรือความต้องการสินค้าในตลาดต่างประเทศ เป็นช่วงเวลาการเติบโตของสินค้า ผู้ผลิตส่งออกสินค้าไปในต่างประเทศ แต่เมื่อถึง ณ เวลาการเติบโตเต็มที่ หรือ การถดถอย นักลงทุนจะเลือกลงทุนในประเทศที่กำลังพัฒนาเพื่อเป็นการลดต้นทุน สำหรับในช่วงของการถดถอย นักลงทุนแสวงหาแรงงานเฉพาะทางหรือนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อการลดต้นทุนและพัฒนาสินค้าอีกครั้ง

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันทฤษฎีวัฏจักรสินค้าอาจไม่เพียงพอในการอธิบายถึงการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศได้ เนื่องจากเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการตัดสินใจลงทุนข้ามประเทศ (Johnson, 2005) จึงทำให้เกิดการพัฒนาทฤษฎีขึ้นโดย Dunning (1971) คิดค้น พัฒนา และอธิบายถึงปัจจัยในการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติของประเทศเจ้าบ้านด้วยทฤษฎี Eclectic paradigm (OLI- ownership, location, internalization) ดังนี้

2.1.2.3 Eclectic paradigm (OLI- ownership, location, internalization)

ในปีคริสต์ศักราช 1981-1988 Dunning พัฒนาแนวคิดปัจจัยการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในระดับนานาชาติและได้รับการอ้างอิงอย่างแพร่หลายคือ ทฤษฎี OLI ย่อมาจากปัจจัยความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของสินทรัพย์ (Ownership advantage) ปัจจัยความได้เปรียบจากแหล่งที่ตั้ง (Location Advantage) และปัจจัยความได้เปรียบจากการทำให้เป็นภายใน (Internalization advantage) ซึ่งจะอยู่ในเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Dunning, 2002) ดังนี้

2.1.2.3. ปัจจัยความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของสินทรัพย์

(O = Ownership advantage)

ปัจจัยความได้เปรียบที่เจ้าของสินทรัพย์ จากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ซึ่งเกิดจากความไม่สมบูรณ์ของโครงสร้างตลาดทำให้นักลงทุนในประเทศที่พัฒนาแล้วมีอำนาจผูกขาดที่เหนือกว่านักลงทุนในประเทศที่กำลังพัฒนาหรือประเทศเจ้าบ้าน ทั้งนี้ความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของสินทรัพย์จะต้องสามารถชดเชยได้กับความเสียเปรียบในการลงทุนต่างประเทศ เช่น ความเสี่ยง ต้นทุนการเคลื่อนย้ายหรือการเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งความได้เปรียบดังกล่าวมาจาก การมีเทคโนโลยีการผลิตที่เหนือกว่า เกิดนวัตกรรมของสินค้า มีความรู้ความชำนาญหรือประสบการณ์ด้านตลาดมากกว่า ได้รับสิทธิบัตร แปรณต์ผลิตภัณฑ์ เครื่องหมายการค้าในประเทศเจ้าบ้าน รวมทั้งมีแหล่งเงินทุนสนับสนุนและสามารถควบคุมต้นทุนวัตถุดิบได้ดี

2.1.2.3.2 ปัจจัยความได้เปรียบจากแหล่งที่ตั้ง (L = Location advantage)

นักลงทุนเลือกลงทุนโดยตรงในประเทศเจ้าบ้าน โดยนักลงทุนต้องการแสวงหาผลประโยชน์บางประการที่ทำให้มีความต้องการลงทุนมากกว่าการอยู่ในประเทศของตน เช่น การลดต้นทุนในการเคลื่อนย้ายสินค้า จะเน้นถึงตลาดที่มีขนาดใหญ่ การลดภาษี หรือ การเข้าถึงทรัพยากรที่อยู่ในต่างประเทศ โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทดังนี้

(1) ด้านเศรษฐกิจ ครอบคลุมถึงจำนวนและคุณภาพของปัจจัยในการผลิต ต้นทุนในการส่งสินค้า การติดต่อสื่อสาร ขนาดของตลาด เป็นต้น

(2) ด้านการเมืองการปกครอง หมายถึง นโยบายรัฐบาลที่กระตุ้นการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ รวมถึงสินค้าจากต่างประเทศที่นำเข้าและส่งออก เป็นต้น

(3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง ภาษา วัฒนธรรม ความสัมพันธ์กันระหว่างประเทศทัศนคติภาพรวมในประเทศเจ้าบ้านต่อคนต่างชาติ เป็นต้น

2.1.2.3.3 ปัจจัยความได้เปรียบจากการทำให้เป็นภายใน (I = Internalization advantage)

นักลงทุนหาผลประโยชน์จากความได้เปรียบด้วยการขยายธุรกิจออกไปต่างประเทศเพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต ประกอบกับการครอบคลุมตลาดธุรกิจให้สามารถเชื่อมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะอยู่ในรูปการควบบริษัท สร้างเครือข่ายการผลิต การได้รับสิทธิพิเศษ หรือได้รับผลประโยชน์จากตลาดภายนอกเพื่อควบคุมการจัดการทรัพยากรในต่างประเทศ สามารถควบคุมแหล่งผลิตและต้นทุนวัตถุดิบที่ใช้

2.1.2.4 ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศใหม่ (A new theory of trade)

(Krugman, 1979)

การเปิดประเทศ (Openness of trade) มีความสำคัญในการตัดสินใจลงทุนของต่างประเทศ โดยเฉพาะในแถบภูมิภาคเอเชีย (Nunnenkamp, 2002) เพราะในอดีตนักลงทุนสนใจความต้องการของตลาดในประเทศเจ้าบ้าน ทำให้ผลกำไรมีจำกัด แต่ในปัจจุบัน นักลงทุนให้ความสำคัญกับความต้องการในตลาดส่งออกมากขึ้น จึงเป็นผลทำให้ขนาดของตลาดในประเทศเจ้าบ้านมีความสำคัญลดลง เพราะการค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญแก่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมากขึ้น โดยความสัมพันธ์ของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกับการค้าระหว่างประเทศแบ่งได้เป็น 2 ด้านคือ

2.1.2.4.1. การลงทุนในแนวนอน (Horizontal FDI) คือ การเปิดธุรกิจในประเทศเจ้าบ้าน โดยตรงเพื่อขยายตลาดสินค้าแทนการส่งสินค้าไปขาย เป็นการลดการค้าระหว่างประเทศลงแต่ปรับเปลี่ยนเป็นการลงทุนแทน

2.1.2.4.2. การลงทุนในแนวตั้ง (Vertical FDI) คือ การลงทุนที่แตกต่างจากบริษัทแม่เป็นการเข้าไปเพิ่มศักยภาพการผลิต แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ การเพิ่มธุรกิจเกี่ยวกับต้นน้ำ (backward integration) คือการสร้างโรงงานผลิตวัตถุดิบหรือส่วนประกอบของสินค้าในประเทศอื่นๆ และการเพิ่มธุรกิจเกี่ยวกับปลายน้ำ (forward integration) คือ การสร้างผู้ค้า ผู้ทำการตลาดเช่น การสร้างสำนักงานขาย ตัวแทนจำหน่ายสินค้าหรือโรงงานที่รับซื้อผลิตภัณฑ์ไปผลิตต่อเป็นการเพิ่มการค้าระหว่างประเทศให้สูงมากขึ้น

นอกเหนือจากส่วนของการผลิต การมองในระดับมหภาคจะเห็นได้ว่าทฤษฎีมีความสำคัญต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยเริ่มตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช 1980-1997 ประเทศสมาชิกอาเซียนได้รับความสนใจจากนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนเป็นอย่างมาก โดยมีอัตราการเข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8 ในปีค.ศ. 1985 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 22 ในช่วงกลางทศวรรษ 1990 ก่อนที่จะชะลอตัวลงเหลือร้อยละ 9 ในปีค.ศ. 1999 (Kawai and Urata, 2002) สาเหตุหนึ่งมาจากในปี ค.ศ. 1997 – 1998 เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในเอเชียหรือวิกฤตต้มยำกุ้ง เศรษฐกิจชะลอตัว ส่งผลกระทบต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก นักลงทุนต่างชาติมีความเสี่ยงสูง ดังนั้นอัตราการเข้ามาลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศลดลง

อย่างไรก็ตาม หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจทางการเงิน ประเทศสมาชิกอาเซียนร่วมมือกันฟื้นฟูเศรษฐกิจ ให้ความสำคัญกับการค้าระหว่างประเทศแบบเสรีภาพ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ (Kawai and Urata, 2002) โดยร่วมทำสัญญา ASEAN Investment Area (AIA) ขึ้นในเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. 1998 เนื้อหาของสัญญาคือ การร่วมมือกันกระตุ้นการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเป็นหลัก (Uttama, 2005) อีกทั้งมีการทำสัญญา ASEAN Free Trade Area (AFTA) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1992 ซึ่งจะมีผลบังคับใช้พร้อมกันในปี ค.ศ. 2020 โดยมุ่งเน้นการส่งเสริม สนับสนุนการลงทุนและการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติ โดยลดอัตราภาษี

ภายในประเทศสมาชิกลงให้เหลือร้อยละ 0-5 (Uttama, 2005; Thomsen, 1999) มีผลบังคับใช้ สัญญาแล้วใน 5 ประเทศสมาชิกอาเซียนคือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ประเทศไทย และ ฟิลิปปินส์ตั้งแต่เดือนมกราคม ปี ค.ศ. 2002 ต่อมาเวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชาต่างเข้ามาร่วมทำ สัญญาตามลำดับ (Kawai and Urata, 2002)

2.1.2.5 ทฤษฎีสถาบัน (Institutional theory) (Meyer and Rowan, 1977)

ปัจจัยด้านนโยบายรัฐบาล หมายถึง นโยบายที่สนับสนุนการลงทุนต่างชาติ กระตุ้นการลงทุน จากการทำข้อตกลงระหว่างประเทศ ซึ่งมาตรฐานสำคัญที่นักลงทุนได้รับคือ ความมั่นคงทางด้าน เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เช่น ภาษี การเคลื่อนย้ายสินค้า การเข้าถึงตลาด ลดความเสี่ยง สิทธิ พิเศษ เป็นต้น

งานศึกษาด้านนี้พัฒนามาอย่างต่อเนื่องตามการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก โครงสร้าง เศรษฐกิจในแต่ละประเทศ นโยบายของรัฐบาล รวมถึงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดแรงจูงใจการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มเติมดังนี้

ปัจจัยกลยุทธ์ของบริษัท (Business Network Theory) คือโครงสร้างอุตสาหกรรมและ คู่แข่งขัน ความสัมพันธ์ระหว่างบริษัท กลยุทธ์ต่างๆและการร่วมมือกันประกอบธุรกิจ อีกทั้งการ รวมตัวหรือเชื่อมโยงกันในหลายอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมบริการและอุตสาหกรรม การผลิต สามารถดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมมากขึ้น เพราะเกิดข้อตกลงใน ระดับราคาหรือการผลิตที่อยู่ในระดับความพึงพอใจทุกฝ่าย และเกิดความสามารถในการแข่งขันใน ระดับประเทศ ซึ่งเป็นผลมาจากวัฒนธรรมและการดำเนินธุรกิจ อีกทั้งการแข่งขันทางธุรกิจจะเป็น แรงผลักดันให้บริษัทพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ หรือหาโอกาสทางธุรกิจในต่างประเทศมากขึ้น สร้าง ชื่อเสียง แปรณต์ผลิตภัณฑ์ในเครือข่าย (Ebers and Jarillo, 1998; Gowa and Mansfield, 2004)

จากทฤษฎีข้างต้นสามารถอธิบายแรงจูงใจในการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสามารถแบ่ง ออกได้เป็น 5 ปัจจัยดังนี้ (Behrman, 1972)

(1) ปัจจัยทางด้านขนาดตลาด (Market seeking) แสดงถึงการเติบโตของตลาดในประเทศเจ้าบ้าน (The growth of domestic market) จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าขนาดของตลาดเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดึงดูดหรือพิจารณาของนักลงทุนต่างชาติ (Root and Ahmed, 1979) เปรียบเสมือนการรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว เมื่อเศรษฐกิจในประเทศมีการเติบโตนำไปสู่รายได้ที่มากขึ้นของประชาชน บริโภคสินค้าและบริการมากขึ้น อีกทั้งปัจจัยดังกล่าวสามารถพัฒนาของระบบเศรษฐกิจ ลดต้นทุนเฉลี่ยต่อหน่วย เป็นต้น

(2) ปัจจัยทางด้านทรัพยากร (Resource seeking) แสดงถึงวัตถุดิบหรือต้นทุนด้านการลงทุน ทรัพยากรธรรมชาติเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจและเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ในธุรกิจโรงงาน เป็นเกณฑ์สำคัญในการเลือกพื้นที่ลงทุน จึงเป็นปัจจัยหนึ่งในการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติสามารถสะท้อนถึงต้นทุนและอธิบายถึงโครงสร้างในการพัฒนาของอุตสาหกรรมได้ (Noorbakhsh, 2001)

(3) ปัจจัยทางด้านความมีประสิทธิภาพ (Efficiency seeking) เป็นปัจจัยที่แสดงถึงความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจของประเทศเจ้าบ้าน ต้นทุนทางการเดินทาง ติดต่อสื่อสาร ความเหมาะสมในการทำธุรกิจ เป็นการสร้างความเชื่อถือของประเทศ สามารถลดความเสี่ยงแก่นายจ้างได้

(4) ปัจจัยทางด้านสินทรัพย์ (Asset seeking) แสดงถึงการรองรับและสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศ รวมไปถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี นวัตกรรมและทุนมนุษย์ด้วย สนใจลักษณะความเจริญในประเทศที่มีความพร้อมในการลงทุนมากน้อยเพียงใดสามารถส่งผลต่อเจ้าของธุรกิจลดความเสี่ยงได้ ประเทศใดที่มีการพัฒนาประเทศมาก ก็จะส่งผลถึงความเจริญในประเทศมากขึ้น (Dutta and Osei-Yeboah, 2008)

(5) ปัจจัยทางด้านนโยบายการส่งเสริมการลงทุนสำหรับการลงทุนจากต่างประเทศ (Policy framework) ในระดับมหภาคแสดงถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและความเสี่ยงในการลงทุนของประเทศเจ้าบ้าน การสนับสนุนของรัฐบาลที่มีต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ การออกนโยบายต่างๆ เป็นต้น (Reiter and Streensma, 2010)

ตารางที่ 2.1: แรงจูงใจในการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

ด้าน	ตัวแปรทั้งหมด
1. ด้านขนาดตลาด (Marketing seeking)	<ul style="list-style-type: none"> - ขนาดของตลาด รายได้ต่อหัว - การเติบโตของตลาด การเข้าถึงตลาด - ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ แตกต่างกันของประเทศ - โครงสร้างของตลาด - จำนวนประชากร
2. ด้านทรัพยากร (Resource seeking)	<ul style="list-style-type: none"> - อัตราค่าเช่าที่ดิน ดึก อาคาร - วัตถุดิบ ส่วนประกอบ - ค่าจ้างของแรงงาน
3. ด้านความมีประสิทธิภาพ (Efficiency seeking)	<ul style="list-style-type: none"> - ต้นทุนของทรัพยากร หรือสินทรัพย์ - ต้นทุนการเดินทาง การติดต่อสื่อสาร - ต้นทุนสินค้าวัตถุดิบในประเทศเจ้าบ้าน - อัตราเงินเฟ้อ
4. ด้านสินทรัพย์ (Asset seeking)	<ul style="list-style-type: none"> - เทคโนโลยี การบริหาร - โครงสร้างพื้นฐานของประเทศ - นวัตกรรม - แรงงานมีฝีมือ
5. ด้านนโยบาย (Policy framework)	<ul style="list-style-type: none"> - ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม - กฎหมายการลงทุนในประเทศ - นโยบายเกี่ยวกับรูปแบบหรือโครงสร้างของตลาด - ข้อตกลงระดับนานาชาติของการลงทุน - นโยบายการส่งออก-นำเข้าสินค้า ภาษี - นโยบายการเปิดอุตสาหกรรมหรือบริษัท

ที่มา : Behrman, 1972

ตารางที่ 2.2: สรุปทฤษฎีของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

ทฤษฎีและแนวคิด	ปัจจัย	นักวิจัย(ปี)
Heckscher-Ohlin Model/MacDougall-Kemp Model	กำไรเพิ่มขึ้น และ ต้นทุนแรงงานต่ำลง	Heckscher and Ohlin (1933), Hobson (1914), Jasay (1960), MacDougall (1960), Kemp (1964)
วัฏจักรสินค้า (Product life cycle)	รูปแบบการผลิต	Vernon (1966)
Eclectic paradigm (OLI-ownership, location, internalization)	ข้อได้เปรียบของผู้ประกอบการ ลิขสิทธิ์ ทักษะการบริหาร ข้อได้เปรียบของสถานที่ ลดต้นทุน ลดความเสี่ยง ลดภาษี ข้อได้เปรียบของนานาชาติ ลดค่าส่ง สินค้า ประสิทธิภาพในการดูแล	Dunning (1977, 1979)
ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศใหม่ (A new theory of trade)	ขนาดของตลาด การเปิดประเทศ ค่าใช้จ่ายการส่งสินค้า	Dixit and Grossman (1982), Sanyal and Jones (1982), Krugman(1983), Helpman (1984, 1985), Markusen (1984), Ethier (1986)
ทฤษฎีสถาบัน (Institutional theory)	นโยบายรัฐบาล (อัตราดอกเบี้ยภาษี การเงินและเศรษฐกิจประเทศ)	Root and Ahmed (1978), Bond and Samuelson (1986), Black and Hoyt (1989), Grubert and Mutti (1991), Loree and Guisinger (1995)

ที่มา : Forte and Teixeira, 2011

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นบทบาทของทุนมนุษย์กับการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศใน 9 ประเทศสมาชิกอาเซียน เนื่องจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อความเติบโตเศรษฐกิจ จากทำธุรกิจ นำเม็ดเงินเข้ามากระตุ้นเศรษฐกิจ เพิ่มทุนหรือกระจายรายได้ให้กับประชากรในประเทศมากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อหลัก โดยเริ่มจากการอธิบายถึงปัจจัยในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ บทบาทของทุนมนุษย์ที่มีต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากประเทศต่อทุนมนุษย์ ตามลำดับดังนี้

2.2.1 ปัจจัยการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

ปัจจัยในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศเจ้าบ้านมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา โดยตั้งแต่สมัยปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา เกิดการเคลื่อนย้ายการลงทุนไปต่างประเทศ ปัจจัยส่วนใหญ่ในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ มาจากวัตถุดิบ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์หรือความเหมาะสมกับธุรกิจของตนในประเทศเจ้าบ้าน จำพวกหิน แร่เหล็ก ถ่านหินธรรมชาติ เป็นต้น เป็นทรัพยากรพื้นฐานที่เหมาะสมในการผลิต

ในยุคปัจจุบัน ปัจจัยการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติมีหลายประเภทขึ้นอยู่กับการศึกษานั้น โดยเลือกใช้ตัวแปรตามจุดประสงค์ของการศึกษา ประเทศและระยะเวลาการศึกษา สำหรับ Noorbakhsh (2001) ให้ความสำคัญกับประเทศที่กำลังพัฒนาใน 36 ประเทศแถบแอฟริกา เอเชีย และลาตินอเมริกา ทดสอบความสัมพันธ์ของทุนมนุษย์ที่มีผลต่อการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศเจ้าบ้าน ส่วนปัจจัยอื่นจะแบ่งตามด้านเศรษฐกิจ คือ ด้านขนาดตลาด ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านความมีประสิทธิภาพและด้านสินทรัพย์ในประเทศเจ้าบ้าน ผลการศึกษาพบว่า ทุนมนุษย์มีความสำคัญในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศกำลังพัฒนา กล่าวคือแรงงานที่มีความรู้ ความสามารถในการทำงานมีแนวโน้มในการดึงดูดนักลงทุนเข้ามาลงทุนในประเทศกำลังพัฒนาได้

สำหรับงานวิจัยของ Sharma and Gani (2004) ศึกษาความสัมพันธ์ทุนมนุษย์กับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยเลือกใช้ดัชนีการพัฒนามนุษย์ในการวัดทุนมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ศึกษาในประเทศที่มีรายได้ต่ำและรายได้ปานกลางรวม 15 ประเทศเช่น มาเลเซีย ไทย จีน เวียดนาม เป็นต้น ทฤษฎีในการอธิบายการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะใช้ทฤษฎี OLI ของ Dunning (2002) ผลการศึกษาพบว่า ประเทศที่มีรายได้ต่ำ ทุนมนุษย์มีความสำคัญในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและมีทิศทางเดียวกัน สำหรับประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทุนมนุษย์มีทิศทางเดียวกันกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศแต่ไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ทั้งนี้ สาเหตุหนึ่งมาจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง แรงงานมีความรู้ ความสามารถในการทำงาน จึงแสวงหาการทำงานในตำแหน่งสูงหรือเลือกทำงานในประเทศที่รายได้ดี ส่งผลให้ทุนมนุษย์ในประเทศมีอยู่น้อยจึงไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

ยิ่งไปกว่านั้น ประเทศในแถบยุโรปกลางและตะวันออกให้ความสำคัญกับทุนมนุษย์ในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศโดย Talpos and Enache (2010) ทดสอบความสัมพันธ์ของทุนมนุษย์ ซึ่งแบ่งเป็นระดับการศึกษาคือ ระดับการศึกษาชั้นที่ 1 (primary education) ระดับการศึกษาชั้นที่ 2 (secondary education) หรือสูงกว่า สำหรับปัจจัยอื่นจะใช้ตามทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศและทฤษฎีสถาบัน ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาชั้นที่ 1 (primary education) มีทิศทางความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ แต่ในทางกลับกัน ระดับการศึกษาชั้นที่ 2 (secondary education) หรือสูงกว่ามีทิศทางความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

สำหรับงานวิจัยในประเทศสมาชิกอาเซียนมาจาก อภิญา (2554) ทดสอบปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศอาเซียน ศึกษา 5 ประเทศในอาเซียน คือ สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ไทย และฟิลิปปินส์ ผลการศึกษาพบว่า ในแต่ละประเทศมีการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศแตกต่างกันตามความได้เปรียบของแต่ละประเทศ

ตารางที่ 2.3: การเปรียบเทียบและประมวลผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นักวิจัย หัวข้อ	Noorbakhsh, 2001	Sharma and Gani, 2004	Talpos and Enache, 2010	อภิญญา, 2554
จุดมุ่งหมายของ การศึกษา	ทุนมนุษย์เป็นปัจจัยในการ ดึงดูด FDI	การพัฒนาทุนมนุษย์ ที่มีผลต่อ FDI	ทุนมนุษย์เป็นปัจจัย ในการดึงดูด FDI	ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ มีผลต่อ FDI
กรณีศึกษา	ประเทศกำลังพัฒนา 36 ประเทศในแถบแอฟริกา เอเชียและลาตินอเมริกา ในปีค.ศ.1980-1994	ประเทศที่มีรายได้ ต่ำและรายได้ปาน กลาง รวม 15 ประเทศ ในปีค.ศ. 1970-1990	ประเทศแถบยุโรป กลางและตะวันออก ในปีค.ศ.1999- 2008	อาเซียน 5 คือ สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ไทย และ ฟิลิปปินส์ ในปีค.ศ. 2533-2553
กรอบแนวคิด	ปัจจัยด้านตลาด ทรัพยากร ความมีประสิทธิภาพและ สินทรัพย์	ทฤษฎี OLI	ทฤษฎีการค้า ระหว่างประเทศและ สถาบัน	ปัจจัยในระดับ มหภาค
วิธีการศึกษา	วิธีกำลังสองน้อยสุด (Ordinary least square: OLS)	ตัวแบบอิทธิพล กำหนด (Fixed effect model)	Pooled OLS	Pooled OLS ตัวแบบอิทธิพลกำหนด และอิทธิพลสุ่ม
ผลการศึกษา	ทุนมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญ ในการดึงดูดการลงทุน โดยตรงจากต่างประเทศ กรณีประเทศกำลังพัฒนา	ประเทศที่มีรายได้ต่ำ ทุนมนุษย์มีบทบาทใน การดึงดูด FDI แต่ ประเทศที่มีรายได้ ปานกลางไม่มี ความสัมพันธ์กับ FDI	การศึกษาในระดับชั้น ที่ 1 มีความสัมพันธ์ ตรงข้ามกับ FDI แต่ ระดับการศึกษาชั้นที่ 2 มีความสัมพันธ์ ในทางเดียวกันกับ FD	แต่ละประเทศมีข้อ ได้เปรียบในการดึงดูด FDI ต่างกัน

ที่มา : จากการรวบรวม

2.2.2 บทบาทของทุนมนุษย์ที่มีต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1990 เป็นต้นมา นักลงทุนต่างชาติแสวงหาการลงทุนออกไปในต่างประเทศตามความเหมาะสมของธุรกิจ ทำให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีความสำคัญและมีบทบาทต่อประเทศเจ้าบ้านมากขึ้น เกิดผลดีต่อประเทศเจ้าบ้าน ดังนั้นประเทศเจ้าบ้านจึงให้ความสนใจกับการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ ในปัจจุบัน ปัจจัยการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเปลี่ยนไปจากต้นทุนการผลิตหรือค่าจ้างแรงงานถูก เปลี่ยนเป็นทุนมนุษย์ การพัฒนาเทคโนโลยี การเมืองการปกครอง เป็นต้น (Reiter, 2010) ที่มีบทบาทต่อการตัดสินใจของนักลงทุนต่างชาติมากขึ้น โดยนักลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศให้ความสำคัญแก่ทุนมนุษย์ในประเทศเจ้าบ้านมากขึ้น เนื่องจากทุนมนุษย์มาจากความรู้ ความสามารถในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสำคัญต่อการผลิตที่เพิ่มมาจากทุนเครื่องจักรและจำนวนแรงงาน ส่งผลดีต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

2.2.2.1 ทิศทางความสัมพันธ์จากทุนมนุษย์ไปสู่ดึงดูดนักลงทุนต่างชาติ

จากงานวิจัยที่ผ่านมาทุนมนุษย์กับการลงทุนจากต่างประเทศมีความสัมพันธ์กันได้ใน 2 ทิศทาง กล่าวคือทุนมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ในทางกลับกันการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนในประเทศเจ้าบ้านมีส่วนในการเพิ่มทุนมนุษย์ ลักษณะความสัมพันธ์ทั้ง 2 ทิศทางนี้ก็เป็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงหรือต่อเนื่องกัน แต่มีความแตกต่างกัน เพราะเป็นการให้ความสำคัญต่างมุมมอง สำหรับงานวิจัยนี้จะแสดงถึงบทบาทของทุนมนุษย์ในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศสมาชิกอาเซียน

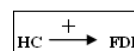
นักวิจัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญแก่ทุนมนุษย์ในประเทศเจ้าบ้านเป็นส่วนช่วยในการตัดสินใจของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Noorbakhah, 2001) สาเหตุหนึ่งคือ ทุนมนุษย์สามารถสร้างความก้าวหน้า พัฒนา สามารถผลิตสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย สร้างกำไรให้กับธุรกิจได้ เนื่องจากในยุคปัจจุบัน ความสำคัญของวัตถุดิบทรัพยากรธรรมชาติ หรือการเปิดประเทศเสรีในประเทศเจ้าบ้านไม่เพียงพอต่อการตัดสินใจลงทุน

ดังนั้นประเทศเจ้าบ้านที่มีการพัฒนาทุนมนุษย์หรือแรงงานมีประสิทธิภาพในการทำงาน มีแนวโน้มในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศได้

2.2.2.2 ผลความสัมพันธ์ของทุนมนุษย์กับการลงทุนจากต่างชาติ

ความสัมพันธ์ของทุนมนุษย์กับการลงทุนต่างชาติสามารถแสดงผลออกมาได้ 2 ทิศทาง คือ มีความสัมพันธ์กับไม่มีความสัมพันธ์ดังนี้

(1) ทุนมนุษย์มีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

ผลการศึกษาพบว่า ทุนมนุษย์ในประเทศเจ้าบ้านมีบทบาทในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Lucas, 1990) โดยทุนมนุษย์มาจาก ทักษะ ความรู้ ความสามารถในการทำงาน การเรียนรู้และการพัฒนางาน เพิ่มขีดความสามารถของแรงงาน ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ส่งผลต่อการผลิตสินค้าได้จำนวนมากขึ้นต่อหนึ่งหน่วยเวลาและสินค้ามีคุณภาพด้วย นักลงทุนให้ความสำคัญกับทุนมนุษย์ในประเทศเจ้าบ้าน ดังนั้นประเทศเจ้าบ้านที่มีทุนมนุษย์สามารถเพิ่มเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศได้ (Zhang and Markusen, 1999; Noorbakhah, 2001; Talpas and Enache, 2010)

(2) ทุนมนุษย์ไม่มีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

ทุนมนุษย์ไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เพราะนักวิจัยให้ความสำคัญแก่การพัฒนา การมีความสามารถของเทคโนโลยี เครื่องจักรในประเทศเจ้าบ้านในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Narula, 1996) อีกทั้งงานวิจัยได้ให้ความสำคัญถึงตัวแปรอื่นตามจุดประสงค์ของการศึกษา เช่น ปัจจัยทางการเมือง การปกครอง สถานการณ์ในประเทศในการพิจารณาเป็นหลัก (Hanson, 1996)

อย่างไรก็ตามจากงานวิจัยของ Narula (1996) ความแตกต่างของผลการศึกษาส่วนหนึ่งมาจากกรณีศึกษาและช่วงเวลาในการศึกษาคือ นักลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไม่ได้ให้ความสำคัญแก่ทุนมนุษย์มากนัก สาเหตุหนึ่งคือไม่มีการคำนวณค่าชีวิตทุนมนุษย์อย่างชัดเจน ข้อมูลไม่เพียงพอใน

การวิจัย ไม่สามารถวิเคราะห์หรือแปรผลวิจัยได้ชัดเจน สำหรับงานวิจัยของ Hanson (1996) ศึกษาปัจจัยการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภาพรวม โดยพิจารณาทุนมนุษย์ในลักษณะค่าจ้างในประเทศเจ้าบ้านจึงส่งผลทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ต่างออกไป

จากบทบาทของทุนมนุษย์ที่มีต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ทำให้เกิดข้อสงสัยในทางย้อนกลับถึงผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อทุนมนุษย์ดังนี้

2.2.3 ผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อทุนมนุษย์

การพัฒนาทุนมนุษย์มาจากการพัฒนาทางสังคมและทางรูปธรรม กล่าวคือ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สุขภาพร่างกายแข็งแรงและการเข้าถึงนวัตกรรมทางการแพทย์ โดยเมื่อมีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เกิดการจ้างงานในประเทศเจ้าบ้าน สร้างรายได้ให้แก่แรงงาน แรงงานมีวิถีชีวิตที่ดี มีโอกาสในการพัฒนาตัวเอง เช่น การศึกษาต่อในระดับสูง การฝึกฝนงาน สร้างทักษะในการทำงานและมีชีวิตที่ดีขึ้นทั้งแรงงานและครอบครัวได้ (Sharma and Gani, 2004) ผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่มีต่อทุนมนุษย์แบ่งออกได้เป็น 2 ด้าน คือ ด้านอุปสงค์ (demand side) และด้านอุปทาน (supply side) ดังนี้ (Velde, 2001; Sharma and Gani, 2004; Zhuang, 2008; Reiter and Steensma, 2010; Soltanpanah and Karimi, 2011)

2.2.3.1 ผลกระทบทางด้านอุปสงค์ (Demand side)

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะส่งผลต่อทุนมนุษย์ในด้านอุปสงค์ ซึ่งหมายถึงตัวผู้ผลิตเจ้าของกิจการในประเทศโดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทดังนี้ การส่งผ่านทางเทคโนโลยี และการลงทุนด้านเครื่องจักร

(1) การส่งผ่านทางเทคโนโลยี คือ เมื่อนักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศเจ้าบ้าน เคลื่อนย้ายเทคโนโลยีเข้ามาเพื่อการผลิต พัฒนาอุตสาหกรรมให้ดีขึ้น สร้างผลกำไรให้กับธุรกิจ อีกทั้งนักลงทุนต่างชาติมีการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรม หรือเทคโนโลยีใหม่ในการลงทุน ดังนั้นนักลงทุนในประเทศเจ้าบ้านจะได้รับผลประโยชน์จากการส่งผ่านเทคโนโลยีของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

(2) การลงทุนด้านเครื่องจักร จากกรณีที่นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศจะเกิดผลผลิตใหม่ สินค้ามีคุณภาพ พัฒนาและทันสมัยมากขึ้น ทำให้เกิดข้อดีของนักลงทุนในประเทศ เจ้าบ้านต่อการได้รับประโยชน์จากการเคลื่อนย้ายเครื่องจักรในการผลิตของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยสามารถเรียนรู้และพัฒนาเครื่องจักรให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน เกิดความก้าวล้ำและทันสมัยมากขึ้น

2.2.3.2 ผลกระทบทางด้านอุปทาน (Supply side)

แรงงานในด้านอุปทานหมายถึงแรงงานในตลาดแรงงานทั้งหมด การเพิ่มทุนมนุษย์มาจากการศึกษาและการฝึกฝนการทำงาน (Slaughter, 2007) ทั้ง 2 ปัจจัยสามารถเพิ่มทุนมนุษย์ได้ในลักษณะที่แตกต่างกันไป การศึกษาคือองค์ความรู้พื้นฐานในการทำงาน เจ้าของธุรกิจจะลงทุนในรูปแบบให้ทุนการศึกษาแก่แรงงานเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยมอบทุนการศึกษาแบบไม่มีเงื่อนไขหรือทุนการศึกษาที่มีข้อกำหนดการคืนทุนในภายหลัง ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับกำหนดการของบริษัท สำหรับการฝึกฝนคือ การฝึกฝนงานก่อนการทำงานหรือในขณะที่ทำงาน เพื่อสร้างทักษะและพัฒนาทุนมนุษย์ในการทำงานมากขึ้น นักลงทุนให้การฝึกฝนงานให้แก่แรงงานก่อนการทำงาน เพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพต่อการทำงาน และฝึกฝนงานขณะทำงานเพื่อพัฒนาความรู้ใหม่ๆ สร้างทุนมนุษย์มากขึ้น ดังนั้นการศึกษาและการฝึกฝนเป็นการเพิ่มทุนมนุษย์ในการทำงานจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

บทที่ 3

ทุนมนุษย์

บทนี้อธิบายทุนมนุษย์โดยแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อคือ ความสำคัญของทุนมนุษย์ในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ การวัดทุนมนุษย์ในหลายรูปแบบ และการพัฒนาทุนมนุษย์ใน 9 ประเทศสมาชิกอาเซียน ดังนี้

3.1 ความสำคัญของทุนมนุษย์

คำว่า “ทุน” มีความหมายครอบคลุมถึงคุณค่า (Wealth) ในตัวมนุษย์เองด้วยซึ่งจำเป็นต้องผ่านกระบวนการการพัฒนาคุณค่าอย่างต่อเนื่องหรืออาจเรียกว่าเป็น การลงทุนชนิดหนึ่ง เริ่มตั้งแต่การอบรมบ่มนิสัยในระบบครอบครัว การเรียนรู้ในระบบโรงเรียน และการฝึกฝนทักษะในระบบการทำงานเพื่อให้นุชย์เกิดความรู้และสติปัญญา (Schultz,1961) ดังนั้นทุนมนุษย์คือทุนชนิดหนึ่งที่ไม่มีตัวตน โดยสามารถสร้างได้จากการลงทุนด้านการศึกษา การฝึกฝนและสุขภาพ (Becker,1962) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ความรู้ ทักษะ ความสามารถและศักยภาพในการทำงานมากขึ้น สามารถเพิ่มหรือพัฒนาผลผลิตให้แก่องค์กรได้ โดยคุณสมบัติของทุนมนุษย์คือ สินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้สามารถ โดยสร้างหรือพัฒนาและไม่มีค่าเสื่อมเหมือนสินทรัพย์อื่นๆ (Sharpe,2001)

ทุนมนุษย์เป็นสินทรัพย์ที่เกิดจากการสะสมทางความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ของแรงงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น โดยองค์ความรู้จากการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการทำงานเมื่อรวมกับทักษะจากการฝึกฝนงานจะก่อให้เกิดทุนมนุษย์ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สำหรับสุขภาพของแรงงานเป็น

ปัจจัยหนึ่งที่สามารถลดอุปสรรคในการทำงาน เมื่อแรงงานมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงหรือสุขภาพจิตดีมีคุณภาพชีวิตที่ยืนยาว จะส่งผลต่อการทำงานได้อย่างเต็มความสามารถและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศเจ้าบ้านส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก เพราะเมื่อนักลงทุนเข้ามาลงทุนในประเทศเจ้าบ้าน เกิดการเคลื่อนย้ายเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย การจ้างงาน สร้างรายได้ และสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจในประเทศเจ้าบ้านได้ โดยทุนมนุษย์ในประเทศเจ้าบ้านเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เพราะนักลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศแสวงหาผลประโยชน์ทาง ความรู้ ความสามารถในการทำงานของแรงงานในประเทศเจ้าบ้านที่สามารถทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพและคาดหวังการเพิ่มผลผลิตจากการจ้างแรงงาน

ในปัจจุบันนักลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศให้ความสำคัญกับทุนมนุษย์ แรงงานที่มีความรู้ความสามารถในการทำงานมากกว่าค่าจ้างหรือต้นทุนการผลิต ดังนั้นรัฐบาลและหน่วยงานทุกภาคส่วนในประเทศเจ้าบ้านควรให้ความสำคัญ สนับสนุนการพัฒนาทุนมนุษย์ในประเทศมากขึ้น เพื่อสามารถแข่งขันและดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศได้

3.2 การวัดทุนมนุษย์

งานวิจัยที่ผ่านมาเลือกใช้การวัดทุนมนุษย์ที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของงานวิจัยนั้นๆ โดยสามารถวัดทุนมนุษย์ได้จากหลายมิติ เช่น ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ หรือในภาพรวมจากดัชนีการพัฒนาทุนมนุษย์ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.1

จากตารางที่ 3.1 งานวิจัยในอดีตมีการวัดทุนมนุษย์ด้วยปัจจัยต่างๆ ซึ่งการเลือกใช้ปัจจัยการวัดทุนมนุษย์จะขึ้นอยู่กับกรณีศึกษา ความเหมาะสม หรือช่วงระยะเวลาต่างๆ จากงานวิจัยที่ผ่านมา ปัจจัยในการวัดมนุษย์ที่นิยมใช้สามารถแบ่งออก 3 กลุ่มหลักคือ

3.2.1 ระดับการศึกษา (Education level)

ปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญในทุกประเทศ สามารถอธิบายถึงลักษณะประชากร การพัฒนาของประเทศ อัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรผู้จบการศึกษาสูงสุดในระดับการศึกษาต่างๆ สามารถบ่งบอกการพัฒนาทุนมนุษย์ของแรงงาน องค์ความรู้พื้นฐานจากการศึกษาและส่งผลต่อรายได้ ตารางที่ 3.1 : การวัดทุนมนุษย์

ชื่อนักวิจัย	ด้าน	ตัวแปรที่ใช้	เหตุผล	กรณีศึกษา
1. Schultz,1961	ค่าใช้จ่าย	-ต้นทุนด้านสุขภาพ การฝึกฝน การศึกษาและเคลื่อนย้ายงาน	เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน สร้างมูลค่าในการผลิต	-
2. Becker,1962	การฝึกฝนงาน	-ทั่วไป -เฉพาะทาง	ผลกระทบของทุนมนุษย์ที่มีต่อรายได้	-
3.Weisbrod,1962	ระดับการศึกษา	-ระดับการศึกษาชั้นที่1 -ระดับการศึกษาชั้นที่2 -ระดับการศึกษาชั้นที่3	ลักษณะงาน รายได้-การพักผ่อน การศึกษาในระดับสูง	ประเทศอเมริกา ค.ศ.1950-1960
4.Becker and Chiswick,1966	ระดับการศึกษา	-ระดับต่ำ กลางและสูง	รายได้ที่ได้รับที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่	ประเทศอเมริกาใต้ ค.ศ.1920-1940
5.Sharpe,2001	-การศึกษา -สุขภาพ	-จำนวนปีในการศึกษา -ค่าเฉลี่ยของอายุขัย	อ้างอิงความรู้ ทักษะของแรงงาน	ประเทศกำลังพัฒนา 1980-2000
6.Reiter and Dteensma,2010	การพัฒนาทุนมนุษย์	ดัชนีการพัฒนาทุนมนุษย์	การพัฒนาทุนมนุษย์และการเติบโตทางเศรษฐกิจได้	ประเทศในแถบยุโรปกลาง ค.ศ. 1990-2009

ที่มา: จากการรวบรวม

3.2.2 ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI)

เป็นปัจจัยที่อธิบายการพัฒนามนุษย์ในภาพรวม ซึ่งพัฒนาโดย United Nation Development Program (UNDP) HDI เป็นดัชนีที่อธิบายค่าเฉลี่ยความสำเร็จในการพัฒนามนุษย์ในแต่ละประเทศ โดยดัชนีแสดงถึงการพัฒนามนุษย์ใน 3 ด้านคือ การมีคุณภาพชีวิตที่ยืนยาว ความรู้การศึกษา และมาตรฐานการครองชีพ โดยดัชนีการพัฒนามนุษย์นี้เป็นดัชนีรวมที่เกิดจากการผสมผสานรวมกันจากดัชนีเชิงเดี่ยวจำนวน 3 ดัชนี (คูสิต, 2546) ดังนี้

- ดัชนีอายุขัย ได้ข้อมูลมาจากอายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด (Life Expectancy at Birth)
- ดัชนีการศึกษา (Education Attainment Index) ข้อมูลมาจากการถ่วงน้ำหนักของค่าสถิติ 2 ค่าคือ อัตราการรู้หนังสือของผู้ใหญ่ (ให้น้ำหนักสองในสามส่วน) และ อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา (ให้น้ำหนักหนึ่งในสามส่วน)
- ดัชนีรายได้ โดยนำข้อมูลมาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวที่ปรับด้วยอำนาจการซื้อที่แท้จริง (GDP per capita – PPP US\$)

ในการคำนวณค่าดัชนีที่เป็นองค์ประกอบของดัชนีการพัฒนามนุษย์แต่ละตัว จะต้องมีการนำไปเปรียบเทียบกับค่าสูงสุดหรือต่ำสุดของดัชนีกับค่าจริงก่อนดังนี้

$$\text{ค่าดัชนี} = (\text{ค่าจริง} - \text{ค่าต่ำสุด}) / (\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด})$$

โดยค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดในการคำนวณมีการกำหนดไว้ดังนี้ อายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด : 25ปี และ 85ปี อัตราการรู้หนังสือของผู้ใหญ่ (อายุ 14 – 50ปี) : 0% และ 100% อัตราการเข้าเรียนทุกระดับชั้น : 0% และ 100%ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (PPP US\$) : \$100 และ \$40,000 (PPP US\$)

เมื่อได้ดัชนีทั้ง 3 ข้างต้นแล้วก็จะสามารถนำมาคำนวณหาเป็นดัชนีการพัฒนามนุษย์ได้ดังนี้
 ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human development Index: HDI) = (ดัชนีอายุขัย + ดัชนีการศึกษา +
 ดัชนีรายได้) / 3

3.2.3 ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา (Expenditure)

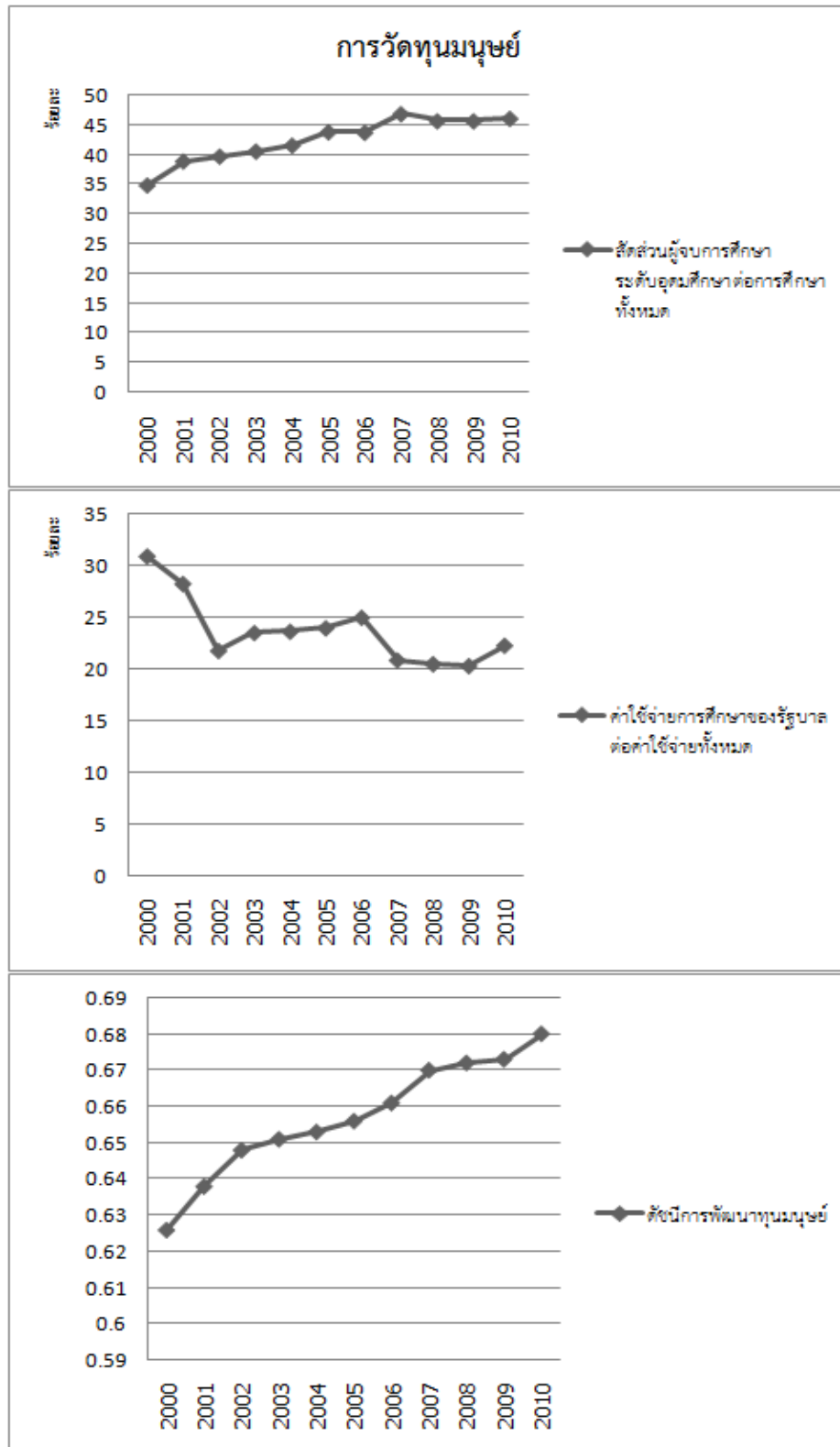
แสดงถึงต้นทุนการสนับสนุนทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาทุนมนุษย์ ปัจจุบันค่าใช้จ่าย
 ทางการศึกษาสามารถสะท้อนทุนมนุษย์ในด้านการลงทุนทางการศึกษา ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการ
 ทำงาน อย่างไรก็ตามต้นทุนทางการศึกษาไม่สามารถสะท้อนหรืออธิบายผลผลิตจากการศึกษาได้อย่าง
 มีประสิทธิภาพมากนัก

สำหรับประเทศไทยวัดทุนมนุษย์ส่วนใหญ่มาจากการศึกษา โดยสัดส่วนผู้จบการศึกษาใน
 ระดับอุดมศึกษาต่อการศึกษาทั้งหมด ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของรัฐบาลต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดและดัชนี
 การพัฒนาทุนมนุษย์ในปี ค.ศ. 2000 ถึง 2010 ดังแผนภาพที่ 3.1

แผนภาพที่ 3.1 แสดงถึงการวัดทุนมนุษย์ในรูปแบบการศึกษา ค่าใช้จ่ายและดัชนีการพัฒนา
 ทุนมนุษย์ในประเทศไทยช่วงปี ค.ศ. 2000-2010 พบว่า สัดส่วนผู้จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อ
 การศึกษาทั้งหมดมีทิศทางสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับกับดัชนีการพัฒนาทุนมนุษย์ แต่ค่าใช้จ่าย
 ทางการศึกษาของรัฐบาลต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดมีแนวโน้มทิศทางลดลง สำหรับดัชนีการพัฒนาทุน
 มนุษย์เหมาะแก่การอธิบายทุนมนุษย์ในภาพกว้าง เพราะเกิดจากการคำนวณจากหลายปัจจัย ดังนั้น
 การวัดทุนมนุษย์จากระดับการศึกษาสามารถสะท้อนทุนมนุษย์ในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้
 การเลือกใช้จ่ายในการวัดทุนมนุษย์ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของงาน กรณีศึกษาและความเหมาะสม
 ด้วย

งานวิจัยนี้เลือกใช้ระดับการศึกษาในการวัดทุนมนุษย์ เพราะเป็นปัจจัยที่สามารถอธิบายทุน
 มนุษย์ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสามารถสะท้อนถึงการพัฒนาในประเทศและแสดงความแตกต่างของทุน
 มนุษย์ในแต่ละประเทศได้ อีกทั้งสามารถพัฒนาทุนมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลดีต่อแรงงาน
 ในระยะยาวและสามารถปรับใช้ได้จริง

แผนภาพที่ 3.1 : การวัดทุนมนุษย์ในประเทศไทย

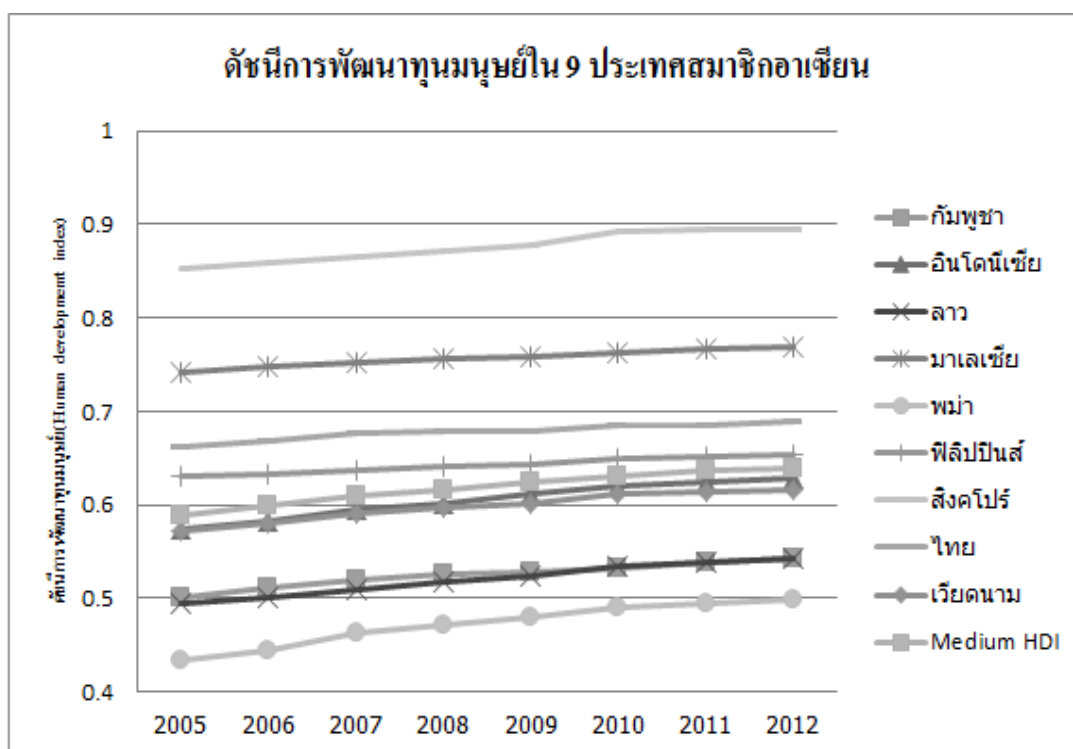

ที่มา: World Bank และ UNDP

3.3 การพัฒนาทุนมนุษย์ใน 9 ประเทศอาเซียน

ประเทศสมาชิกอาเซียนมีการพัฒนาทุนมนุษย์ที่แตกต่างกัน โดยดัชนีการพัฒนาทุนมนุษย์ (Human Development Index: HDI) สามารถแสดงได้ดังนี้

แผนภาพที่ 3.2 : ดัชนีการพัฒนาทุนมนุษย์ใน 9 ประเทศสมาชิกอาเซียน ช่วงปี ค.ศ. 2005-2012

ที่มา: United Nations Development Programme (UNDP)

แผนภาพที่ 3.2 แสดงถึงดัชนีการพัฒนาทุนมนุษย์ใน 9 ประเทศสมาชิกอาเซียน ประเทศที่มีค่าดัชนีการพัฒนาทุนมนุษย์ (HDI) สูงเกินกว่าเกณฑ์ระดับกลางของ HDI ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย ประเทศไทย และฟิลิปปินส์ ทั้ง 4 ประเทศมีการเติบโตทางเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ได้รับการศึกษา จากค่าดัชนีการพัฒนาทุนมนุษย์ส่วนหนึ่งมาจากการสนับสนุนของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับทุนมนุษย์ โดยกำหนดนโยบายทางการศึกษา มอบโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ยากไร้ อีกทั้งรัฐบาลขอความร่วมมือกับหน่วยงานทุกภาคส่วนในการส่งเสริมและพัฒนาทุนมนุษย์ในด้านต่างๆ เช่น มอบทุนการศึกษา พัฒนาระบบการศึกษาเข้าสู่ระดับนานาชาติ เป็นต้น

นโยบายรัฐบาลมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ ความเป็นอยู่ของประชาชนและสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น ในแต่ละประเทศมีการกำหนดนโยบายที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของประเทศนั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนแบ่งลักษณะประเทศออกได้เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนา นโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับการพัฒนาทุนมนุษย์ ใน 9 ประเทศสมาชิกอาเซียนมีลักษณะต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 : นโยบายรัฐบาลของ 9 ประเทศสมาชิกอาเซียน

ลักษณะประเทศ	นโยบายทางการศึกษา	แหล่งข้อมูล
1. ประเทศพัฒนาแล้ว (Developed countries) ได้แก่ สิงคโปร์ (Plummer and Cheong, 2008)	<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มมหาวิทยาลัย - สนับสนุนทางการเงิน การกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา - มอบทุนการศึกษา - เข้าถึงการเรียนนอกเวลา 	Ministry of education (Singapore)
2. ประเทศกำลังพัฒนา (Developing countries) ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ไทย และ ฟิลิปปินส์ (Plummer and Cheong, 2008)	<ul style="list-style-type: none"> - บังคับการศึกษาพื้นฐาน 9 ปี - พัฒนาการสอนสายอาชีพครู - เพิ่มหลักสูตรโปรแกรม K-12 - เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยกระดับองค์ความรู้ให้ได้มาตรฐานสากล - จัดการศึกษาชั้นอุดมศึกษาและอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ 	Ministry of education (Indonesia) Ministry of education (Malaysia) Ministry of education (Philippines) Ministry of education (Thailand)
3. ประเทศด้อยพัฒนา (Less developing countries) ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม (Plummer and Cheong, 2008)	<ul style="list-style-type: none"> - ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ยากไร้ - พัฒนาทักษะการสอนของครู - พัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพทางการศึกษา - เพิ่มมาตรฐานการสอนของครู 	Ministry of education (Cambodia) Ministry of education (Laos) Ministry of education (Myanmar) Ministry of education (Vietnam)

ที่มา: จากการรวบรวม

ตารางที่ 3.2 แสดงถึงความแตกต่างของนโยบายรัฐบาล 9 ประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งมุ่งเน้นหรือแก้ไขปัญหาในประเทศเพื่อพัฒนาการศึกษาของประชากร สำหรับประเทศสิงคโปร์ เป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีค่าดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) สูงที่สุดในประเทศสมาชิกอาเซียน (Plummer and Cheong, 2008) จากนโยบายรัฐบาลทางการศึกษาในปี พ.ศ. 2555 รัฐบาลประเทศสิงคโปร์มุ่งเน้นการเพิ่มจำนวนผู้จบการศึกษาในระดับสูง โดยการสนับสนุนทางการเงิน ขยายมหาวิทยาลัย เพิ่มการเรียนการสอนนอกเวลาราชการ เป็นต้น (Ministry of education in Singapore, 2012) รัฐบาลให้ความสำคัญแก่การศึกษาของประชากรเพื่อพัฒนามนุษย์และเพิ่มศักยภาพแก่ประชาชนมากขึ้น

ประเทศกำลังพัฒนาในประเทศสมาชิกอาเซียนคือ ประเทศที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ได้รับการศึกษา ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ไทยและฟิลิปปินส์ (Plummer and Cheong, 2008) นโยบายรัฐบาลส่วนใหญ่สนับสนุนการศึกษาโดยการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้เข้าสู่ระดับนานาชาติ ส่งเสริมการศึกษาในระดับสูงและสนับสนุนทางการเงิน มอบโอกาสการศึกษา เป็นต้น สำหรับประเทศด้อยพัฒนาคือประเทศที่มีอัตราการรายได้ต่ำกว่าประเทศกำลังพัฒนา ประชากรส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์และเวียดนาม นโยบายรัฐบาลเน้นการให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ยากไร้ พัฒนาทักษะการสอนของคุณครูและการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพทางการศึกษา รัฐบาลให้ความสำคัญแก่การศึกษาของประชาชนในประเทศส่วนหนึ่งเพื่อการกระตุ้นการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมากขึ้น

3.4 นโยบายทางการศึกษาในประเทศไทย

สำหรับกรณีของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2555 รัฐบาลให้ความสำคัญและปรับปรุงนโยบายการศึกษา โดยเร่งพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ยกย่ององค์ความรู้ที่ได้มาตรฐานสากล มอบโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ยากไร้และจัดโครงการเงินกู้เพื่อการศึกษาที่ผูกพันกับรายได้ในอนาคต เพื่อลดความแตกต่างของชนชั้นและกระจายตัวทางการศึกษาให้ทั่วถึง อีกทั้งปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาชั้นอุดมศึกษาและอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เหมาะแก่การเตรียมความพร้อมทางองค์ความรู้ทางการศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำงาน

บทที่ 4

วิธีการศึกษา

การศึกษาบทบาทของทุนมนุษย์ที่มีผลต่อการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือ แบบจำลองและข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ ส่วนที่สองคือ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 กรอบแนวคิด

4.1.1 แบบจำลองและข้อมูลที่ใช้

งานวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยในการดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศตามหลักทฤษฎี OLI ของ Dunning (1971) และทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศใหม่ของ Krugman (1979) ซึ่งแบ่งปัจจัยการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการตลาด ด้านทรัพยากร ด้านความมีประสิทธิภาพ ด้านสินทรัพย์ และด้านนโยบาย พร้อมทั้งเลือกรูปแบบสมการที่ใช้ประมาณมาจาก Noorbakhsh (2001) ซึ่งแสดงถึงความสำคัญของทุนมนุษย์เป็นปัจจัยหลักที่มีต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศตามหลักทฤษฎี OLI และ วัฏจักรสินค้า (Product life cycle) ดังนี้

$$FDI_{it} = \alpha HK_{it} + \beta CV_{it} + \lambda + \varepsilon_{it}$$

โดย

FDI_{it} คือ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

HK_{it} คือ ทุนมนุษย์

CV_{it} คือ ตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติที่ไม่ใช่ทุนมนุษย์

โดยตามหลักทฤษฎี OLI เลือกใช้ปัจจัยที่สามารถอธิบายลักษณะโครงสร้างของตลาด การเติบโตทางเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ ระดับการเปิดประเทศในประเทศเจ้าบ้าน อีกทั้งเลือกใช้ปัจจัยช่วงระยะเวลา ซึ่งแสดงถึงวัฏจักรของสินค้าที่เกิดช่วงนวัตกรรม (innovation) การเติบโต (growth) การเติบโตเต็มที่ (maturity) และ การถดถอยตามกาลเวลา อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน ทฤษฎีวัฏจักรสินค้าอาจไม่เพียงพอในการอธิบายถึงการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศได้ เนื่องจากเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการตัดสินใจลงทุนข้ามประเทศ จึงเลือกใช้ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศใหม่ เพราะมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ จากข้อได้เปรียบบางประการในประเทศเจ้าบ้าน

งานวิจัยนี้ปรับใช้รูปแบบสมการที่ใช้ประมาณจาก Noorbakhsh (2001) เพราะแสดงถึงบทบาทของทุนมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศตามหลักทฤษฎี OLI อีกทั้งสามารถสะท้อนทุนมนุษย์ในประเทศเจ้าบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเลือกใช้ระดับการศึกษาในการวัดทุนมนุษย์ ซึ่งเหมาะสมแก่การศึกษาบทบาทของทุนมนุษย์ในการดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กรณี 9 ประเทศสมาชิกอาเซียน สำหรับการแปรผลการศึกษาจะใช้ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในการอธิบาย สำหรับปัจจัยอื่นๆ จะแบ่งออกตามหลักเศรษฐศาสตร์ คือ

$$FDI_{it} = \beta_0 + \beta_1 HK_{it} + \beta_2 GGDP_{it} + \beta_3 GPOP_{it} + \beta_4 GENE_{it} + \beta_5 INF_{it} + \beta_6 GPRIM_{it} + \beta_7 GSEC_{it} + \beta_8 GINT_{it} + \beta_9 GTRADE_{it} + \epsilon_{it}$$

โดย

FDI_{it} คือ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

HK_{it} คือ ทุนมนุษย์ โดยวัดจากอัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในการศึกษาสูงสุดระดับอุดมศึกษา (GTER)

$GGDP_{it}$ คือ อัตราการเติบโตของผลผลิตมวลรวม

$GPOP_{it}$ คือ อัตราการเติบโตของประชากร

$GENE_{it}$ คือ อัตราการเติบโตของปริมาณการผลิตน้ำมันดิบขั้นต้นภายในประเทศ

INF_{it} คือ เงินเฟ้อ

$GPRIM_{it}$ คือ อัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรที่มีการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษา

$GSEC_{it}$ คือ อัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรที่มีการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษา

$GINT_{it}$ คือ อัตราการเติบโตของสัดส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร

$GTRADE_{it}$ คือ อัตราการเติบโตของสัดส่วนการส่งออกและนำเข้าสินค้าต่อผลผลิตมวลรวม

β_0 คือ ค่าคงที่

β_1, \dots, β_9 คือ ค่าสัมประสิทธิ์

ϵ_{it} คือ ค่าความผิดพลาด

$i = 1, \dots, 9$ คือ จำนวนประเทศที่ใช้ตั้งแต่ 1 ถึง 9 ประเทศ

$t = 1, \dots, 11$ คือ ระยะเวลา โดยเริ่มจาก 1 ถึง 11 ตั้งแต่ปีค.ศ. 2000-2010

ปัจจัยการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านขนาดตลาด ด้านทรัพยากร ด้านความมีประสิทธิภาพ ด้านสินทรัพย์และด้านนโยบาย

4.1.1.1 ปัจจัยด้านขนาดตลาด แสดงถึงโครงสร้างและขนาดของตลาด ความเป็นอยู่ของประชาชน อีกทั้งสามารถบ่งบอกลักษณะเศรษฐกิจในประเทศเจ้าบ้านได้ ปัจจัยที่ใช้คือ อัตราการเติบโตของผลผลิตมวลรวม (The growth of GDP) และอัตราการเติบโตของประชากร (Population growth) แสดงถึงอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ขนาดตลาด การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและความมั่นคงในการลงทุน (Noorbakhsh, 2001; Dunning, 2002; Sharma and Gani, 2004; Blanton, 2006; Wadhwa, 2011; อภิรัตน์, 2554)

4.1.1.2 ปัจจัยด้านทรัพยากร เกิดจากนักลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ แสวงหาแหล่งลงทุน เพื่อลดต้นทุนการผลิต ซึ่งประเทศเจ้าบ้านมีปัจจัยได้เปรียบเชิงการแข่งขันบางประการเช่น ท่าเรือที่ตั้งเหมาะสม มีแหล่งวัตถุดิบสำคัญต่อการผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุน เป็นต้น ส่งผลการกระตุ้นการลงทุนจากต่างประเทศเพราะวัตถุดิบหรือทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในประเทศเหมาะสมในการทำธุรกิจสามารถสะท้อนต้นทุนการผลิตและอธิบายโครงสร้างการพัฒนาอุตสาหกรรมได้ ปัจจัยที่เลือกใช้คือ อัตราการเติบโตของสัดส่วนปริมาณการผลิตน้ำมันดิบขั้นต้นภายในประเทศ (The growth of domestic product's crude oil) เป็นการทราบถึงปริมาณน้ำมันดิบที่เหลือใช้ในประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่เหมาะสมแก่การผลิต (Nonnemberg and Mendonca, 2002; Blanton, 2006)

4.1.1.3 ปัจจัยด้านความมีประสิทธิภาพ แสดงถึงความมั่นคงในระบบมหภาค ต้นทุนการเดินทาง ติดต่อบริการ และความเหมาะสมในการทำธุรกิจ งานวิจัยนี้เลือกใช้ดัชนีอัตราเงินเฟ้อ (Inflation GDP deflator, annual %) เพราะสามารถอธิบายความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความเสี่ยงและข้อได้เปรียบในการเลือกพื้นที่ลงทุน (Nonnemberg and Mendonca, 2002; Wadhwa, 2011; อภิรัตน์, 2554)

4.1.1.4 ปัจจัยด้านสินทรัพย์คือ การรองรับหรือสนับสนุนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ รวมไปถึงนวัตกรรม เทคโนโลยีและทุนมนุษย์ โดยเลือกใช้ดัชนีอัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในการศึกษาสูงสุดระดับอุดมศึกษาในการวัดทุนมนุษย์ แสดงถึง องค์ความรู้ ความสามารถของทุนมนุษย์ในการพัฒนาเรียนรู้ ส่งผลต่อการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเลือกใช้ดัชนีอัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาในการอธิบายการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศด้วย

สำหรับอัตราการเติบโตของสัดส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร (The growth of internet users per people) เป็นการสื่อสารหรือส่งผ่านข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ สะดวก รวดเร็ว เป็นตลาดธุรกิจที่ตีทางหนึ่งเหมาะสมในการวัดโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเจ้าบ้าน เนื่องจากตัวแปรอื่นๆอธิบายการดึงดูดนักลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไม่ชัดเจนเพราะเป็นตัวแปรพื้นฐานที่เกิดขึ้นในทุกประเทศ

(Nonnemberg and Mendonca, 2002; Dunning, 2002; Wadhwa, 2011; Adefeso and Agboola, 2012)

4.1.1.5 ปัจจัยทางด้านนโยบาย เป็นการส่งเสริมของรัฐบาลในระดับมหภาคที่ส่งผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม โดยเลือกใช้อัตราการเติบโตของสัดส่วนการส่งออกและนำเข้าสินค้าต่อผลผลิตมวลรวม (The growth of export plus import divided by the value of GDP, %) แสดงถึงระดับการเปิดประเทศจากประเทศเจ้าบ้านไปสู่ตลาดระดับโลก เกิดการส่งออกและนำเข้าสินค้า เครื่องจักรจากต่างประเทศ อีกทั้งเป็นการสนับสนุนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ อีกทางหนึ่ง (Nonnemberg and Mendonca, 2002; Blanton, 2006; Talpos and Enache, 2010)

4.1.2 แหล่งที่มาของข้อมูล

สำหรับประเภทของข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยแหล่งที่มาของข้อมูลจำแนกได้ดังนี้

ตัวแปรตาม คือ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยใช้อัตราการเติบโตของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ข้อมูลจาก UNCTAD

สำหรับตัวแปรอิสระแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการตลาด ด้านทรัพยากร ด้านความมีประสิทธิภาพ ด้านสินทรัพย์และด้านนโยบาย โดยการวัดทุนมนุษย์จากอัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในการศึกษาสูงสุดระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นทุนชนิดหนึ่งที่ใช้ในการผลิต ดังนั้นทุนมนุษย์จัดอยู่ในด้านสินทรัพย์ของประเทศเจ้าบ้านในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ดังนี้

ตารางที่ 4.1: ตัวแปรที่ใช้ในการประมาณ

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปร	การวัด	คาดการณ์ เครื่องหมาย	แหล่งข้อมูล
1. ด้านขนาด ตลาด	การเติบโตของตลาด	อัตราการเติบโตของผลผลิตมวลรวม	+	World bank
	จำนวนประชากร	อัตราการเติบโตของประชากร	+	
2. ด้าน ทรัพยากร	พลังงานในประเทศ	อัตราการเติบโตของปริมาณการผลิต น้ำมันดิบขั้นต้นภายในประเทศ	+	U.S. Energy Information Administration
3. ด้านความมี ประสิทธิภาพ	อัตราเงินเฟ้อ	เงินเฟ้อ	-	World bank
4. ด้าน สินทรัพย์	ทุนมนุษย์ (HK)	อัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรที่ มีการศึกษาสูงสุดในระดับอุดมศึกษา	+	
	การศึกษาขั้นพื้นฐาน	-อัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรที่ มีการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษา -อัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรที่ มีการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษา	+	
	โครงสร้างพื้นฐาน	อัตราการเติบโตของสัดส่วนผู้ใช้ อินเทอร์เน็ตต่อประชากร	+	
5. ด้าน นโยบาย	ระดับการเปิด ประเทศ	อัตราการเติบโตของสัดส่วนการส่งออก และนำเข้าสินค้าต่อผลผลิตมวลรวม	+	

4.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative analysis) เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลที่รวบรวมโดยใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติ (econometric model) เพื่อวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของทุนมนุษย์ที่มีต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ซึ่งจะประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุด (Ordinary least square) ตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed effect model) และตัวแปรสุ่ม (Random effect model) โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) แบบ panel data ระยะเวลาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000-2010 ข้อมูลเป็นรายปี

บทที่ 5

ผลการศึกษา

บทนี้นำเสนอผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อคือ การวิเคราะห์บทบาทของทุนมนุษย์ในการดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กรณีประเทศสมาชิกอาเซียน วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ พร้อมทั้งการวิเคราะห์เสนอแนะนโยบายรัฐบาลใน 9 ประเทศสมาชิกอาเซียน และการอภิปรายผลการศึกษา

5.1 การวิเคราะห์ปัจจัยดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศสมาชิกอาเซียนใช้วิธีวิเคราะห์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุด (Ordinary least square: OLS) แบบจำลองตัวแบบอิทธิพลกำหนด (Fixed effects model) และแบบจำลองตัวแปรสุ่ม (Random effect model) โดยวัดทุนมนุษย์จากอัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในการศึกษาสูงสุดระดับอุดมศึกษาที่มีบทบาทในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ผลการศึกษาปัจจัยที่ดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในกรณีประเทศสมาชิกอาเซียน ดังนี้

ตารางที่ 5.1 : ผลการศึกษาปัจจัยดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

ตัวแปรตาม คือ อัตราการเติบโตการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

ตัวแปร	OLS	Fixed	Random
อัตราการเติบโตของผลผลิตมวลรวม (GGDP)	15.6538*** (2.665014)	16.8901*** (2.969770)	16.02254*** (2.918374)
อัตราการเติบโตของประชากร (GPOP)	9.0702** (0.414681)	12.2215** (2.241752)	11.5110*** (0.384417)
อัตราการเติบโตปริมาณการผลิตน้ำมันดิบขั้นต้นภายในประเทศ (GENE)	0.30740** (1.114604)	1.52633** (1.311550)	1.302755 (1.015669)
อัตราเงินเฟ้อ (INF)	27.32766 (0.701914)	18.6504 (1.464584)	18.68456 (0.594609)
อัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรที่มีการศึกษาสูงสุดในระดับประถม (GPRIM)	3.9350*** (3.33353)	2.6359 (1.770057)	3.2725*** (2.657871)
อัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรที่มีการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยม (GSEC)	7.04926 (1.948534)	9.418761** (1.302326)	8.71670** (1.608563)
อัตราการเติบโตสัดส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร (GINT)	0.1046** (3.444359)	0.2552** (4.273962)	0.1486 (3.890828)
อัตราการเติบโตของสัดส่วนการส่งออกและนำเข้าสินค้าต่อผลผลิตมวลรวม (GTRADE)	22.26593 (0.627264)	13.6935*** (1.773371)	32.26928** (0.810792)
อัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรที่มีการศึกษาสูงสุดในระดับอุดมศึกษา (GTER)	23.3580** (2.557156)	19.8381** (2.021655)	20.0113** (1.754547)
R-squared	0.813658	0.866074	0.763893
Adjusted R-squared	0.788627	0.827485	0.730088
Number observation	89	89	89
Durbin – Watson	1.417567	1.454084	1.218962
F-statistic	32.50593	22.44358	15.38378
Prob.	0.0000	0.0000	0.0000

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ *** หมายความว่ามีความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และ ** หมายความว่ามีความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากการประมาณค่าแบบจำลองกำลังสองน้อยสุด (Ordinary Least Square: OLS) ตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed effect model) และ ตัวแปรสุ่ม (Random effect model) พบว่าแบบจำลองกำลังสองน้อยสุดคือ การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ โดยมีข้อสมมุติฐานว่าค่าคงที่ของทุกประเทศเท่ากันและตลอดช่วงระยะเวลา ซึ่งไม่ได้นำไปปัจจัยที่แตกต่างกันระหว่างข้อมูลภาคตัดขวางและช่วงระยะเวลามาพิจารณา อีกทั้งละเลยลักษณะเฉพาะของแต่ละประเทศ จึงอาจก่อให้เกิดอคติ (Bias) ในการวิจัย

สำหรับการประมาณค่าแบบตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed effect model) แสดงถึงค่าคงที่ที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ มาจากลักษณะเฉพาะตัวบางประการ เช่น ลักษณะภูมิศาสตร์ การพัฒนาของประเทศ เป็นต้น แต่แบบจำลองตัวแปรสุ่ม (Random effect model) เกิดจากความคลาดเคลื่อน หรือ Shock บางอย่างที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ (Adefeso and Agboola, 2012) โดยสามารถทดสอบแบบจำลองการประมาณค่า โดยใช้ Hausman test ในการเปรียบเทียบและเลือกใช้แบบจำลองที่เหมาะสมกับงานวิจัย โดยมีสมมุติฐานหลักคือ $E(\mathbf{\epsilon}_i, x_{it}) = 0$ หมายความว่า ค่าความคลาดเคลื่อน (Individual effect : $\mathbf{\epsilon}_i$) ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ (x_{it}) ในแบบจำลองตัวแปรสุ่ม แสดงว่าการประมาณค่าแบบตัวแปรสุ่มมีความเหมาะสมกว่าแบบตัวแปรอิทธิพลกำหนด

ผลการทดสอบด้วยวิธี Hausman test พบว่า ความน่าจะเป็น (Probability) มีค่าน้อยกว่า 0.05 ดังนั้น ข้อสมมุติฐานหลักถูกปฏิเสธแสดงว่าตัวแปรอิทธิพลกำหนดเป็นวิธีที่เหมาะสมในการประมาณค่าปัจจัยในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กรณีประเทศสมาชิกอาเซียน

จากตารางที่ 5.1 แสดงถึงการประมาณค่าแบบจำลองกำลังสองน้อยสุด (Ordinary Least Square: OLS) ตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed effect model) และ ตัวแปรสุ่ม (Random effect model) โดยเลือกใช้วัดทุนมนุษย์จาก อัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในการศึกษาสูงสุดระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยที่แสดงถึงองค์ความรู้ ความสามารถของทุนมนุษย์ที่มีความสามารถในการพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีศักยภาพในการทำงาน ทำให้เกิดการพัฒนาหรือเพิ่มผลผลิตให้แก่ธุรกิจได้มากขึ้น ดังนั้นอัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในระดับอุดมศึกษาสามารถ

สะท้อนทุนมนุษย์และมีบทบาทในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศสมาชิกอาเซียน

ผลการศึกษาจากการประมาณค่าด้วยวิธีตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed effect model) พบว่า ทุนในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากมนุษย์มีบทบาทต่างประเทศในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยวัดทุนมนุษย์จากอัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในการศึกษาสูงสุดระดับอุดมศึกษา ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เมื่ออัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในการศึกษาสูงสุดระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ส่งผลต่ออัตราการเติบโตของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.83 แสดงว่าเมื่ออัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในการศึกษาสูงสุดระดับอุดมศึกษาสูงขึ้น แรงงานมีความรู้ ความสามารถและมีศักยภาพในการทำงานมากขึ้น ทำให้เพิ่มทุนมนุษย์ในแรงงานได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่นักลงทุนต่างแสวงหาในประเทศเจ้าบ้าน จึงส่งผลต่อการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

สำหรับปัจจัยที่มีบทบาทในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศใน 9 ประเทศสมาชิกอาเซียนแบ่งออกเป็น 5 ด้านดังนี้

5.1.1 ด้านการตลาด (Market seeking)

อัตราการเติบโตของผลผลิตโดยรวมมีบทบาทในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แสดงถึงอัตราการเติบโตของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.89 เมื่อผลผลิตมวลรวมเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 1

สำหรับการเติบโตของประชากรในประเทศเป็นปัจจัยสามารถดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แสดงถึงการเพิ่มขึ้นของการเติบโตของประชากรร้อยละ 1 ส่งผลต่ออัตราการเติบโตของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.22 ดังนั้น ประเทศที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจ เกิดการขยายตัวของประชากร ตลาดมีการพัฒนาต่างมีแนวโน้มในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

5.1.2 ด้านทรัพยากร (Resources seeking)

ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีเหลือใช้เป็นจำนวนมากในประเทศเจ้าบ้าน การใช้พลังงานเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นอย่างหนึ่งในการทำธุรกิจจึง มีผลต่อการตัดสินใจลงทุน โดยตรงจากต่างประเทศ โดยผลการศึกษาของแบบจำลองตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed effect model) แสดงว่าอัตราการเติบโตของปริมาณการผลิตน้ำมันดิบขั้นต้นภายในประเทศมีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ เมื่ออัตราการเติบโตของปริมาณการผลิตน้ำมันดิบขั้นต้นภายในประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.52 ของอัตราการเติบโตของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

5.1.3 ด้านความมีประสิทธิภาพ (Efficient seeking)

อัตราเงินเพื่อมีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอย่างไม่มีนัยสำคัญ ซึ่งหมายถึงอัตราเงินเพื่อใน 9 ประเทศสมาชิกอาเซียนไม่เป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญ สาเหตุหนึ่งคือ เนื่องจากในช่วงปี ค.ศ. 2000-2010 อัตราเงินเพื่อใน 9 ประเทศสมาชิกอาเซียนมีความผันผวน จึงทำให้นักลงทุนต่างประเทศไม่สามารถใช้อัตราเงินเพื่อในการพิจารณาการลงทุนได้

5.1.4 ด้านสินทรัพย์ (Asset seeking)

ผลการศึกษาอัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ เมื่ออัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ส่งผลต่ออัตราการเติบโตของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.41 แสดงว่าอัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในระดับมัศึกษามีบทบาทในการเพิ่มเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศเจ้าบ้าน

จากการทดสอบอัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา พบว่าเกิดความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอย่างไม่มีนัยสำคัญ

สาเหตุหนึ่งมาจากอัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาในระดับพื้นฐานที่ไม่มีบทบาทโดยตรงต่อการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทยสมาชิกอาเซียน

โครงสร้างพื้นฐานของประเทมีแนวโน้มในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทยสมาชิกอาเซียน ซึ่งวัดจากอัตราการเติบโตของสัดส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรใน 9 ประเทศสมาชิกอาเซียนพบว่า อัตราการเติบโตของสัดส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรมีความสัมพันธ์ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แสดงว่าเมื่ออัตราการเติบโตของสัดส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ส่งผลต่ออัตราการเติบโตของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.25 ดังนั้นการมีระบบรองรับทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัยแสดงถึงการเติบโตและการพัฒนาของประเทศเจ้าบ้าน ซึ่งเป็นสิ่งที่นักลงทุนต่างแสวงหาเพื่อเพิ่มผลผลิตและสร้างรายได้แก่ธุรกิจ

5.1.5 ด้านนโยบาย (Policy seeking)

ผลการศึกษาจากการประมาณค่าแบบจำลองตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed effect model) พบว่า ระดับการเปิดประเทศมีบทบาทในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ เมื่ออัตราการเติบโตของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.69 เกิดจากการเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ของอัตราการเติบโตของสัดส่วนการส่งออกและนำเข้าสินค้าต่อผลผลิตมวลรวม ส่วนหนึ่งมาจากในประเทศไทยสมาชิกอาเซียนมีข้อตกลงเกี่ยวกับการเปิดเสรีทางการค้า จึงเป็นผลดีต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่ได้รับประโยชน์จากการเปิดประเทศในอาเซียน ดังนั้นระดับการเปิดประเทศจึงเป็นปัจจัยที่มีบทบาทในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศใน 9 ประเทศสมาชิกอาเซียน

นอกจากนี้ ผลการประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุด (Ordinary Least Square: OLS) และตัวแปรสุ่ม (Random effect model) แสดงผลการศึกษาที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ อัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในการศึกษาสูงสุดระดับอุดมศึกษามีบทบาทในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ ทุนมนุษย์มี

ความสำคัญต่อการตัดสินใจลงทุนในประเทศเจ้าบ้าน อีกทั้งการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และการเติบโตของประชากรมีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และ 99 ตามลำดับ ดังนั้นประเทศที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจ มีตลาดขนาดใหญ่ หรือแรงงานมีความรู้ความสามารถในการทำงาน ส่งผลต่อการดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศใน 9 ประเทศสมาชิกอาเซียน

จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ทุมนมนุษย์มีบทบาทในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยการวัดจากอัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในการศึกษาสูงสุดระดับอุดมศึกษา อีกทั้งประเทศที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจ การขยายตัวของประชากร ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ลักษณะโครงสร้างพื้นฐานและการสนับสนุนของรัฐบาลในประเทศเจ้าบ้านมีแนวโน้มในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศด้วย

5.2 การวิเคราะห์นโยบายรัฐบาล

จากผลการศึกษาปัจจัยดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศแสดงถึง ทุมนมนุษย์มีบทบาทในการดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยวัดทุมนมนุษย์จากอัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในการศึกษาสูงสุดระดับอุดมศึกษา ส่วนหนึ่งมาจากนโยบายรัฐบาลมีส่วนสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ความเป็นอยู่ของประชาชนและสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น สนับสนุนการศึกษาแก่ประชากรให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ ความสามารถ สร้างองค์ความรู้ในการทำงานเกิดผลดีทั้งต่อประชาชนและประเทศ ในประเทศสมาชิกอาเซียนมีนโยบายทางการศึกษาที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมของประเทศนั้น โดยในปี พ.ศ. 2555 รัฐบาลประเทศสิงคโปร์มุ่งเน้นการเพิ่มจำนวนผู้จบการศึกษาในระดับสูง โดยการสนับสนุนทางการเงิน ขยายมหาวิทยาลัย เพิ่มการเรียนการสอนนอกเวลาราชการ เป็นต้น (Ministry of education in Singapore, 2012) รัฐบาลให้ความสำคัญแก่การศึกษาของประชากรเพื่อพัฒนาทุมนมนุษย์และเพิ่มศักยภาพแก่ประชาชนมากขึ้น

สำหรับประเทศกำลังพัฒนาในประเทศสมาชิกอาเซียนคือ ประเทศที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ได้รับการศึกษา ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ไทยและฟิลิปปินส์ (Plummer and Cheong, 2008) นโยบายรัฐบาลส่วนใหญ่สนับสนุนการศึกษาโดยการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้เข้าสู่ระดับนานาชาติ ส่งเสริมการศึกษาในระดับสูงและสนับสนุนทางการเงินมอบโอกาสการศึกษา เป็นต้น และประเทศด้อยพัฒนาคือประเทศที่มีอัตราการรายได้ต่ำกว่าประเทศกำลังพัฒนา ประชากรส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์และเวียดนาม นโยบายรัฐบาลเน้นการให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ยากไร้ พัฒนาทักษะการสอนของคุณครูและการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพทางการศึกษา

กรณีประเทศไทยในปี พ.ศ. 2551 สถิติสัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญเป็นร้อยละ 65 ต่อผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมดและสัดส่วนผู้จบการศึกษาสายอาชีวศึกษาเป็นร้อยละ 35 ต่อผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551) พบว่าประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาในสายสามัญ ซึ่งส่งผลต่อการเพิ่มอัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในการศึกษาสูงสุดระดับอุดมศึกษา

นอกเหนือจากทุนมนุษย์ ปัจจัยการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ได้แก่ การเติบโตทางเศรษฐกิจ การเติบโตของประชากร ทรัพยากรธรรมชาติ โครงสร้างพื้นฐานและระดับการเปิดประเทศ มีบทบาทต่อการตัดสินใจลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ สาเหตุหนึ่งมาจากนโยบายรัฐบาลในการกระตุ้นการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยรัฐบาลในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนร่วมมือกันเปิดเสรีในการลงทุนจากต่างชาติ โดยมีการลดหย่อนภาษีด้านการวิจัยและพัฒนา หรือต้นทุนการฝึกพนักงาน เป็นต้น เพื่อเป็นการลดต้นทุนแก่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ อีกทั้งออกนโยบายการยกเว้นภาษีในบางอุตสาหกรรม ให้กู้ยืมเงินลงทุนหรืออนุญาตส่งออกได้มากขึ้น (Association of Southeast Asian Nations, 2555) ซึ่งส่งผลดีต่อประเทศสมาชิกอาเซียนจากการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากทั่วโลกได้เป็นจำนวนมาก

5.3 การอภิปรายผลการศึกษา

งานวิจัยนี้ศึกษาบทบาททุนมนุษย์ในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กรณี 9 ประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้งนี้ได้เปรียบเทียบผลการศึกษาต่อกับงานวิจัยที่ผ่านมาในแถบภูมิภาคเอเชีย และแถบยุโรปกลางและตะวันออก โดยทุนมนุษย์มีบทบาทในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเหมือนกันกับงานวิจัยที่ผ่านมาของ Noorbakhsh (2001) ในแถบภูมิภาคเอเชียคือ ทุนมนุษย์เป็นปัจจัยในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยวัดทุนมนุษย์ได้จาก อัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา (Secondary education) และ การศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Tertiary education) แสดงถึงความรู้ความสามารถในการทำงานของ ประชากร เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้งานและทำงานมากขึ้น ซึ่งมีผลการศึกษาในลักษณะเดียวกันกับการศึกษาในประเทศสมาชิกอาเซียน

สำหรับผลการศึกษาบทบาททุนมนุษย์ในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เหมือนกันกับงานวิจัยที่ผ่านมาในแถบยุโรปกลางและตะวันออกของ Talpos and Enache (2010) คือ ทุนมนุษย์เป็นปัจจัยที่มีบทบาทในการตัดสินใจของนักลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยใช้ระดับ การศึกษาในการวัดทุนมนุษย์ในประเทศเจ้าบ้าน จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าอัตราการจบการศึกษาใน ระดับมัธยม (Secondary education) หรือสูงกว่า สามารถอธิบายการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจาก ต่างประเทศมาลงทุนในประเทศเจ้าบ้านได้ สำหรับปัจจัยการดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ แบ่งออกได้ 5 ด้าน ดังนี้

5.3.1 ด้านการตลาด (Market seeking)

ผลการศึกษาที่ได้เหมือนกันกับงานวิจัยที่ผ่านมาของ Noorbakhsh (2001) ในแถบภูมิภาค เอเชียคือ ประเทศในภูมิภาคเอเชียมีการเติบโตทางเศรษฐกิจ เกิดการขยายตัวของประชากร มี แนวโน้มในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ อีกทั้งผลการศึกษาที่ได้เหมือนกันกับงานวิจัย ที่ผ่านมากในแถบยุโรปกลางและตะวันออกของ Talpos and Enache (2010) ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่านัก

ลงทุนต่างแสวงหาประเทศที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจ การขยายตัวของประชากรเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งของประเทศเจ้าบ้านที่สามารถดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศได้

5.3.2 ด้านทรัพยากร (Resources seeking)

จากผลการทดสอบตามแบบจำลองตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed effect model) พบว่ามีลักษณะผลการศึกษาแบบเดียวกับงานวิจัยที่ผ่านมาของ Noorbakhsh (2001) ในแถบภูมิภาคเอเชีย และงานวิจัยที่ผ่านมาของ Talpos and Enache (2010) ในแถบยุโรปกลางและตะวันออกคือ นักลงทุนต่างแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติการผลิตในประเทศเจ้าบ้าน ดังนั้นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในประเทศเจ้าบ้านมีบทบาทในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

5.3.3 ด้านความมีประสิทธิภาพ (Efficient seeking)

งานวิจัยที่ผ่านมาของ Talpos and Enache (2010) ในแถบยุโรปกลางและตะวันออกแสดงถึงผลการศึกษาที่แตกต่างกับกับผลการศึกษาที่ได้ โดยอัตราเงินเฟ้อในประเทศสมาชิกอาเซียนไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจของนักลงทุนต่างชาติเมื่อเทียบกับความสำคัญของอัตราเงินเฟ้อในแถบยุโรปกลางและตะวันออก สาเหตุหนึ่งมาจากในแถบประเทศอาเซียน มีอัตราเงินเฟ้อที่ผันผวนอยู่มากกว่าในแถบยุโรปกลางและตะวันออก ทำให้นักลงทุนเกิดความเสี่ยงต่อการตัดสินใจลงทุนจากอัตราเงินเฟ้อในประเทศสมาชิกอาเซียน ผลการศึกษาจึงแตกต่างออกไป อีกทั้งเกิดจากความแตกต่างของลักษณะประเทศและปัจจัยในการศึกษาด้วย

5.3.4 ด้านสินทรัพย์ (Asset seeking)

การศึกษาในระดับประถมศึกษาของ Noorbakhsh (2001) ในแถบภูมิภาคเอเชียส่งผลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในทางอ้อม กล่าวคือ การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นระดับการศึกษาขั้นเบื้องต้น เป็นระดับพื้นฐานของการศึกษาในระดับต่อไป ทำให้การศึกษาในระดับประถมศึกษาเกิดผลความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่แตกต่างไป

ทั้งนี้ผลการศึกษาในระดับประถมศึกษาของ Talpos and Enache (2010) ในแถบยุโรปกลางและตะวันออกแสดงผลที่ต่างกันคือ ผลการศึกษาในประเทศสมาชิกอาเซียน แสดงถึงการศึกษา

ในระดับประถมศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ แต่ในทางกลับกันผลการศึกษาในแถบยุโรปกลางและตะวันออก แสดงถึงการศึกษาในระดับประถมศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ความแตกต่างกันมาจากลักษณะการพัฒนาของประเทศ อัตราผู้จบการศึกษาของประชากรต่างกัน กล่าวคือ ในประเทศพัฒนาแล้วเกิดการแข่งขันกันมากกว่าประเทศที่กำลังพัฒนา ส่งผลให้มีผู้จบการศึกษาในระดับที่สูงกว่าประถมศึกษาเป็นจำนวนมาก ประชากรมีความกระตือรือร้นต่อการศึกษาเพื่อการเพิ่มศักยภาพทุนมนุษย์ของตนเองให้สามารถแข่งขันได้

5.3.5 ด้านนโยบาย (Policy seeking)

ผลการศึกษาของระดับการเปิดประเทศเหมือนกันกับงานวิจัยที่ผ่านมาของ Noorbakhsh (2001) ในแถบภูมิภาคเอเชียและงานวิจัยที่ผ่านมาของ Talpos and Enache (2010) ในแถบยุโรปกลางและตะวันออก คือ เมื่อประเทศเจ้าบ้านมีนโยบายในการเปิดการค้าเสรีมากขึ้น นักลงทุนต่างชาติได้รับผลประโยชน์จากการลงทุน จึงทำให้ระดับการเปิดประเทศมีบทบาทต่อการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

บทนี้นำเสนอสรุปและข้อเสนอแนะแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อคือ สรุปผลการศึกษาจากบทบาทของทุนมนุษย์ในการดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กรณีประเทศสมาชิกอาเซียนและข้อเสนอแนะนโยบายจากการศึกษา ดังนี้

6.1 สรุปผลการศึกษา

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งต่อประเทศกำลังพัฒนา เงินลงทุนไหลเข้ามีส่วนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศ จากการขยายการลงทุนในประเทศสมาชิกอาเซียนส่งผลให้เกิดการจ้างงาน การบริโภคในประเทศ การส่งสินค้าและการเติบโตของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศให้สูงขึ้น ทุกประเทศต่างให้ความสำคัญกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศทำให้มีการแข่งขันดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เพื่อเป็นการรักษาระดับการลงทุนจากต่างประเทศและการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ จึงพิจารณาปัจจัยที่มีบทบาทต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

ในยุคปัจจุบัน นักเศรษฐศาสตร์ต่างให้ความสนใจกับปัจจัยทุนมนุษย์ (Human capital) ซึ่งหมายถึง ทักษะที่ไม่สามารถแยกออกจากตัวมนุษย์และสามารถก่อให้เกิดรายได้หรือผลตอบแทนให้แก่เจ้าของแรงงาน อีกทั้งทุนมนุษย์มีลักษณะเป็นนามธรรมที่จับต้องไม่ได้ ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะหรือความชำนาญ ความสามารถและประสบการณ์ ซึ่งเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวที่อยู่ในตัวมนุษย์ (Becker, 1962) ดังนั้นงานศึกษานี้พิจารณาถึงบทบาทของทุนมนุษย์ในการดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศใน 9 ประเทศสมาชิกอาเซียน ได้แก่ กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย เมียนมาร์

ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ประเทศไทย และเวียดนาม โดยใช้วิธีการประมาณค่าแบบตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed effect model) ระยะเวลาปีค.ศ. 2000-2010

จากการศึกษาพบว่าทุนมนุษย์มีบทบาทในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดย วัตถุประสงค์มาจาก อัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในระดับอุดมศึกษา (Tertiary education) เพราะแรงงานมีความรู้ ความสามารถหรือทักษะในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่นักลงทุนแสวงหา สำหรับปัจจัยอื่นที่มีบทบาทในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ได้แก่ การเติบโตของผลผลิตมวลรวม จำนวนประชากร โครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรธรรมชาติและระดับการเปิดประเทศ เป็นต้น ดังนั้นประเทศที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจและประชากร ทรัพยากรธรรมชาติ อุดมสมบูรณ์ โครงสร้างพื้นฐานรองรับการลงทุนและระดับการเปิดประเทศ มีแนวโน้มในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

การที่ประเทศมีนโยบายและมาตรการการแข่งขันเพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ส่งผลให้การย้ายฐานการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเกิดการผันผวน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของภาครัฐ การบริโภคภายในประเทศ การส่งสินค้าภายในประเทศสมาชิกอาเซียนได้ รัฐบาลในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนควรร่วมมือกันทำข้อตกลงเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เพื่อลดการแข่งขันกันภายในประเทศสมาชิกและสร้างแรงดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากทั่วโลก โดยมุ่งเน้นนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการศึกษา

6.2 ข้อเสนอแนะ

6.2.1 รัฐบาลในแต่ละประเทศควรให้ความสนใจกับการพัฒนาทุนมนุษย์ในประเทศ เพื่อพัฒนาแรงงานให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน มีความรู้ ความสามารถมากขึ้น ซึ่งได้มาพร้อมกับการได้เปรียบในการแข่งขันที่ยั่งยืน เนื่องจากประเทศที่มีทุนมนุษย์ แรงงานมีความรู้ ความสามารถในการทำงานจะสามารถดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศได้จำนวนมาก สร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ ประชาชนมีงานทำ เกิดรายได้และประเทศมีการพัฒนา สำหรับการพัฒนาทุนมนุษย์ได้มาจาก

การศึกษา สุขภาพ และการฝึกฝนงาน เป็นต้น (Becker, 1962) ซึ่งรัฐบาลควรมุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วน หน่วยงานต่างๆ ร่วมมือกันพัฒนาทุนมนุษย์ เริ่มจากการศึกษา รัฐบาลให้โอกาสทางการศึกษาแก่ ผู้ด้อยโอกาส พัฒนาระบบการศึกษาในประเทศทั้งภาครัฐบาลและเอกชนให้เกิดความเท่าเทียมกัน พร้อมทั้งรัฐบาลควรสนับสนุนประชาชนให้สนใจถึงสุขภาพของตนเอง โดยการสร้างสวนสาธารณะ อำนวยความสะดวกในการเดินทาง หรือรณรงค์การออกกำลังกาย สุดท้ายรัฐบาลควรขอความร่วมมือ กับบริษัทเอกชนต่างๆ ในการฝึกฝนทักษะการทำงานของพนักงาน ครั้งเพื่อการพัฒนาความรู้ใหม่ๆ และเพิ่มทักษะในการทำงานมากขึ้น

6.2.2 รัฐบาลในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนควรร่วมมือกันพัฒนาทุนมนุษย์ไปในทิศทาง เดียวกัน ประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนหนึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง ประชากร ในประเทศได้รับการศึกษา รัฐบาลควรให้ความสนใจทางด้านกระจายการศึกษาให้ทั่วถึง ลดความ แตกต่างของชนชั้น ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ยากไร้มากขึ้นโดยการสนับสนุนทางการเงิน ส่งเสริม การศึกษาในระดับสูง สร้างมาตรฐานระบบการศึกษาเดียวกันทั้งในภาครัฐบาลและเอกชน พร้อมทั้ง พัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสายอาชีพได้

สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีอัตราการรายได้โดยเฉลี่ยต่ำ อัตราการพัฒนาทุนมนุษย์ต่ำเมื่อ เทียบกับค่าเฉลี่ยดัชนีการพัฒนาทุนมนุษย์ระดับกลางคือ 0.640 ในปีค.ศ. 2012 (UNDP, 2012) การ ส่งเสริมการศึกษาของรัฐบาลควรเน้นการได้รับโอกาสทางการศึกษาของเด็กยากไร้ เด็กทุกคนจะต้อง ได้รับการศึกษาในระดับพื้นฐาน และลดจำนวนการลาออกกลางคันด้วยการแก้ปัญหาทางการเงินหรือ อุปสรรคทางการศึกษาต่างๆ อีกทั้งพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาทั้งระบบให้ก้าวหน้ามากขึ้น

6.2.3 กรณีการศึกษาในประเทศไทย แบ่งเป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสาย สามัญและสายอาชีวะ พบว่าประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาในสายสามัญ แต่เกิดปัญหาการกระจาย ตัวทางการศึกษา ความแตกต่างของฐานะการเงิน ดังนั้นรัฐบาลควรมุ่งเน้นการให้โอกาสทางการศึกษา แก่ผู้ยากไร้ เพื่อลดความแตกต่างทางชนชั้น พร้อมทั้งส่งเสริมการศึกษาในระดับสูง สร้างมาตรฐานให้ ทัดเทียมกันทั้งภาครัฐและเอกชนและพัฒนาระบบการศึกษาเข้าสู่ระดับนานาชาติ การจัดการเรียน การสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เช่น การพัฒนา

ทักษะวิชาชีพ เพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานและการแข่งขัน การพัฒนาด้านภาษาเพื่อการสื่อสารทั้งภาษาอังกฤษ และภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงศึกษาและเรียนรู้วัฒนธรรม การเมือง การปกครองของประเทศเพื่อนบ้าน

สำหรับการศึกษาสายอาชีวศึกษา แรงงานสายอาชีวศึกษาในประเทศมีจำนวนไม่เพียงพอ เกิดการขาดแคลนแรงงานในตลาดแรงงาน สาเหตุหนึ่งมาจากวัฒนธรรมทางสังคม หรือภาพลักษณ์ของการศึกษาสายอาชีวศึกษา โดยมีความเชื่อถึงองค์ความรู้พื้นฐานในการศึกษาสายสามัญส่งผลต่อการเติบโตในการทำงานในอนาคต อย่างไรก็ตามอาชีพสายอาชีวศึกษามีส่วนสำคัญในการทำงานในอุตสาหกรรมการผลิตเช่น งานช่าง งานฝีมือ เป็นต้น ส่งผลต่อเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ดังนั้นรัฐบาลควรสร้างภาพลักษณ์อาชีวศึกษา สร้างความเชื่อถือให้แก่ผู้ประกอบการ ปรับทัศนคติของประชาชน พัฒนาระบบการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในสังคมและจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถประกอบการได้ มีงานรองรับและรายได้ด้วย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ดุสิต อิชยพฤกษ์. บทบาทของทุนมนุษย์และการวิจัยและพัฒนาที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ.

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

เสาวณี จันทะพงศ์และสุภัทร ธนบดีภัทร. การลงทุนของไทยในประเทศเพื่อนบ้าน: ก้าวสำคัญของการ

เข้าสู่กลุ่มเศรษฐกิจAEC. ฝ่ายวิจัยเศรษฐกิจ ธนาคารแห่งประเทศไทย (กรกฎาคม 2555) :

1-14.

อภิรัตน์ จิตต์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย.วิทยานิพนธ์

ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2554.

ภาษาอังกฤษ

Aradhna Aggarwal. The influence of labor markets of FDI: Some empirical exploration

in export oriented and domestic market seeking FDI across Indian states.

Master's Thesis, Department of business economics, University of Delhi, 2002.

Basu Sharma and Azmat Gani. The effect of foreign direct investment on human

development, Professor of Industrial relations and human resources

management. Global Economy Journal 4,2 (2004).

Byeongju Jeong. Measurement of human capital input across countries: a method

based on the laborer's income. Journal of Development Economics (2001).

Daehaeng Kim and Chul-In Lee. On-the-job human capital accumulation in a real business cycle model: Implications for intertemporal substitution elasticity and labor hoarding. Master's Thesis, Department of economics, University of Delhi, 2007.

Dexter Gittens. The effect of foreign direct investment on the accumulation on human capital in developing countries: Are these implications for future growth?, Master's Thesis, MA Hunter college, 1996.

D Sethi. Trends in foreign direct investment flows: a theoretical and empirical analysis. School of Business Administration. Journal of international business studies (May 2003).

Edward E. Lawler. Make human capital a source of a competitive advantage. Organization Dynamic. Global Economy Journal 38 (2009).

Farhad Noorbakhsh. Human capital and FDI Inflow to Developing Countries: New Empirical Evidence. Master's Thesis, Department of World Development, University of Glasgow, 2001.

H.A. Adefeso and A.A. Agbooga. Determinant of foreign direct investment inflow in Nigeria: An empirical investigation. Master's Thesis, Department of Economics and Financial studies, Foundation University, 2012.

Hong Zhuang. Foreign Direct Investment and Human capital Accumulation in China. Master's Thesis, Department of Economics, Faculty of Business and Economics, Indiana University South Bend, 2008.

- laon Talpos and Cosmin Enache. Searching for human capital determinants of foreign direct investment inflow in the EU new member states. Master's Thesis, Department of Economics, Annles Universitatis Apulensis Series Oeconomica, 2010.
- I.Gershenberg. The training and spread of managerial know-how: A comparative analysis of multinational and other firm in Kenya. World department (1987).
- Indra Abeysekera and James Guthrie. Human capital reporting in a developing nation. Master's Thesis, Department of Accounting and Financing, Macquarie University, 2004.
- Irvin Sobel. The Human Capital Revolution in Economic Development: Its Current History and Status. Comparative Education Review 22,2 (Jun 1978) : 278-308.
- Jacob mincer. Human capital and economic growth. Master's Thesis, Department of Economics, Columbia University, 1984.
- Jin Xiao. Determinants of salary growth in Shenzhen,China : An analysis of formal education, on-the-job training and adult education in the three level model. Master's Thesis, Faculty of education, The Chinese University, 2001.
- John H. Dunning. Determinants of foreign direct investment: Globalization induced change and the role of FDI policies. Master's Thesis, Department of Economics, Emeritus Professor of International Business Rutgers and Reading Universities, 2002.
- Kavita Wadhwa. Foreign direct investment into developing Asian countries: The role of Marketing seeking, Resource seeking and Efficiency seeking factors. Master's

Thesis, Department of Finance, Faculty member and Senior research, IFHE University, 2011.

Lus Nembot Ndeffo. Foreign Direct Investments and Human Capital Development in Sub-Saharan Africa. Master's Thesis, Department of Economics and Applied Informatics, University of Dschang, 2010.

Muhammad Aslam Khan. Role of Human Capital in Attracting Foreign Direct Investment: A South Asian Perspective. SAARC Journal of Human Resource Development (2007).

Muray Ali Dulupcu and Onur Demirel. Globalization and Internationalization: Module3 (Theory). Socrates Comenius 2,1 (2005).

Nabamita Dutta and Kwasi Osei-Yeboah. Foreign Direct Investment and Human Capital: The role of political and civil rights. Master's Thesis, Department of College of Business and Economics, West Virginia University, 2008.

Olaniyan. D.A. Human capital theory: Implications for Educational Development. Master's Thesis, Department of Educational Management, University of Ibadan, Ibadan, 2008.

Pan-Long Tsai. Determinants of Foreign Direct Investment and Its Impact on Economic Growth. Journal of Economic Development (June 1994).

Polpat Kotrajaras. Foreign Direct Investment and Economic Growth: A Comparative Study among East Asian Countries, Master's Thesis, Department of Economics Faculty of Economic, Chulalongkorn University, 2010.

- Qichun He. Does FDI Promote Human Capital Accumulation? The Role of Gradual Financial Liberalization. Master's Thesis, Department of Economics, Central University of Finance and Economics, 2011.
- Rafat Beigpoor Shahrivar and Idris Bin Jajri. Investigating the Interaction between FDI and Human Capital on Productivity Growth. PhD in Economics, University of Malaya, 2012.
- Root,F. and Ahmed,A.. Empirical determinants of manufacturing direct foreign investment in developing countries. Economic Development and Cultural Change (1979).
- Sailesh Tanna and Kitja Tonpaiboul. Human capital, Trade, FDI and economic growth in Thailand: What cause What, Coventry business school. Master's Thesis, Department of Economics, Coventry University, 2001.
- Shannon Lindsey Blanton. Human right and Foreign direct investment: A two-stage analysis,University of Memphis. Journal of Economics 45,4 (December 2006).
- S.L. Reiter and H. Kevin Steensma. Human Development and Foreign Direct Investment in Developing Countries: The Influence of FDI Policy and Corruption. Master's Thesis, Department of Economics, Washington and Lee University, 2010.
- Stephen Thomsen. Southeast asia: The role of foreign direct investment policies in development. Working papers on international investment, Organisation for Economic Co-operation and Development (1999).

- Susuna Assuncao, Rosa Forte and Aurora A. C. Teixeira. Location determinants of FDI:A literature review. Master's Thesis, Department of Economics, Faculty of Economics, University do Porto, 2011.
- UN. Foreign Direct Investment in Central Asian and Caucasian Economics: Politics and Issues ESCAP studies in trade and investment. Journal of Economics 50 (2003).
- Varinthorn Boonying. Human Capital Development in Community. Master's Thesis, Department of Administration and Educational Development, Faculty of Education, Naresuan University, 2011.
- Wolfgang Lutz and Anne Goujon. The world's changing human capital stock: Multi-state population projections by education attainment. Population and Development review (2001).
- Xiaming Liu. The impact of foreign direct investment on labour productivity in the Chinese electronics industry. Master's Thesis, Department of Economics, Lancaster University Management School, 2001.

ภาคผนวก

ผลการประมาณค่า

1. การวัดทุนมนุษย์ด้วยอัตราการเติบโตของสัดส่วนประชากรในการศึกษาสูงสุด ระดับอุดมศึกษา

1.1 แบบจำลองกำลังสองน้อยสุด

Dependent Variable: FDI
 Method: Panel Least Squares
 Date: 04/24/13 Time: 18:04
 Sample: 2000 2010
 Periods included: 11
 Cross-sections included: 9
 Total panel (unbalanced) observations: 91

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GDP	565.3867	212.1515	2.665014	0.0096
INF	67.32766	95.92012	0.701914	0.4852
MENE	0.307404	0.275796	1.114604	0.0269
POP	97.07025	234.0841	0.414681	0.4797
TRADE	22.26593	35.49692	0.627264	0.5326
PRIM	393.3501	117.9979	3.333535	0.0014
SEC	79.04926	40.56859	1.948534	0.0555
INT	282.0463	81.88645	3.444359	0.0010
TER	232.3580	90.86582	2.557156	0.0128
C	65743.49	12527.21	5.248054	0.0000
R-squared	0.813658	Mean dependent var		5715.205
Adjusted R-squared	0.788627	S.D. dependent var		9672.170
S.E. of regression	4446.815	Akaike info criterion		19.75839
Sum squared resid	1.32E+09	Schwarz criterion		20.06278
Log likelihood	-750.6981	Hannan-Quinn criter.		19.88014
F-statistic	32.50593	Durbin-Watson stat		1.417567
Prob(F-statistic)	0.000000			

1.2 แบบจำลองอิทธิพลกำหนด

Dependent Variable: FDI

Method: Panel Least Squares

Date: 04/10/13 Time: 21:20

Sample: 2000 2010

Periods included: 11

Cross-sections included: 9

Total panel (unbalanced) observations: 91

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GDP	689.0019	232.0051	2.969770	0.0043
INF	183.6504	125.3942	1.464584	0.1483
INT	425.3052	99.51076	4.273962	0.0001
MENE	0.152633	0.489917	0.311550	0.0465
POP	1222.215	545.2051	2.241752	0.0288
PRIM	281.6359	159.1112	1.770057	0.0819
SEC	94.18761	72.32261	1.302326	0.0179
TER	478.3681	236.6221	2.021655	0.0478
TRADE	-163.9345	92.44232	-1.773371	0.0013
C	32710.07	29822.28	1.096833	0.0272

Effects Specification

Cross-section fixed (dummy variables)

R-squared	0.866074	Mean dependent var	5715.205
Adjusted R-squared	0.827485	S.D. dependent var	9672.170
S.E. of regression	4017.331	Akaike info criterion	19.63589
Sum squared resid	9.52E+08	Schwarz criterion	20.18379
Log likelihood	-737.9817	Hannan-Quinn criter.	19.85504
F-statistic	22.44358	Durbin-Watson stat	1.454084
Prob(F-statistic)	0.000000		

1.3 แบบจำลองตัวแปรสุ่ม

Dependent Variable: FDI
 Method: Panel EGLS (Cross-section random effects)
 Date: 04/24/13 Time: 18:05
 Sample: 2000 2010
 Periods included: 11
 Cross-sections included: 9
 Total panel (unbalanced) observations: 91
 Wallace and Hussain estimator of component variances

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GDP	602.2543	206.3664	2.918374	0.0048
INF	58.68456	98.69443	0.594609	0.5541
MENE	0.302755	0.298084	1.015669	0.3134
POP	-115.1100	299.4406	-0.384417	0.0019
TRADE	-32.26928	39.79972	-0.810792	0.0420
PRIM	323.7254	121.7988	2.657871	0.0098
SEC	83.71670	52.04440	1.608563	0.0124
INT	333.4864	85.71091	3.890828	0.0002
TER	204.0113	116.2758	1.754547	0.0439
C	-44630.42	16086.75	-2.774358	0.0072

Effects Specification

	S.D.	Rho
Cross-section random	2128.594	0.1998
Idiosyncratic random	4260.147	0.8002

Weighted Statistics

R-squared	0.763893	Mean dependent var	3077.015
Adjusted R-squared	0.730088	S.D. dependent var	6942.719
S.E. of regression	4236.750	Sum squared resid	1.20E+09
F-statistic	15.38378	Durbin-Watson stat	1.218962
Prob(F-statistic)	0.000000		

Unweighted Statistics

R-squared	0.801985	Mean dependent var	5715.205
Sum squared resid	1.41E+09	Durbin-Watson stat	0.955865

2. การวัดทุนมนุษย์ด้วยค่าดัชนีการพัฒนามนุษย์

2.1 แบบจำลองกำลังสองน้อยสุด

Dependent Variable: FDI
 Method: Panel Least Squares
 Date: 04/24/13 Time: 18:02
 Sample: 2000 2010
 Periods included: 11
 Cross-sections included: 9
 Total panel (unbalanced) observations: 87

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GDP	551.2959	205.7172	2.679873	0.0091
INF	30.00313	73.98412	0.405535	0.6863
MENE	0.039989	0.266330	0.150147	0.0488
POP	347.4824	204.2593	1.701182	0.0332
TRADE	-53.73697	33.60075	-1.599279	0.0411
PRIM	255.0487	103.1780	2.471930	0.0158
SEC	87.25917	46.97187	1.857690	0.0473
HDI	19222.21	19502.18	0.985644	0.3276
INT	309.3057	94.94902	3.257597	0.0017
C	-67814.13	17212.01	-3.939931	0.0002
R-squared	0.796783	Mean dependent var		5430.859
Adjusted R-squared	0.771381	S.D. dependent var		9439.681
S.E. of regression	4513.502	Akaike info criterion		19.78138
Sum squared resid	1.47E+09	Schwarz criterion		20.07489
Log likelihood	-801.0367	Hannan-Quinn criter.		19.89922
F-statistic	31.36679	Durbin-Watson stat		1.497729
Prob(F-statistic)	0.000000			

2.2 แบบจำลองอิทธิพลกำหนด

Dependent Variable: FDI

Method: Panel Least Squares

Date: 04/24/13 Time: 18:03

Sample: 2000 2010

Periods included: 11

Cross-sections included: 9

Total panel (unbalanced) observations: 87

White cross-section standard errors & covariance (d.f. corrected)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GDP	623.7797	242.0744	2.576810	0.0123
INF	81.71639	41.09711	1.988373	0.0511
MENE	0.264782	0.717498	0.369036	0.7133
POP	-1313.490	613.4185	-2.141263	0.0361
TRADE	-46.16500	134.7183	-0.342678	0.0330
PRIM	212.9858	112.0018	1.901628	0.0617
SEC	74.60881	40.96329	1.821358	0.0732
HDI	111508.5	52800.78	2.111873	0.0386
INT	369.4968	178.2287	2.073161	0.0422
C	-16310.57	32175.53	-0.506925	0.6139

Effects Specification

Cross-section fixed (dummy variables)

R-squared	0.862667	Mean dependent var	5430.859
Adjusted R-squared	0.826188	S.D. dependent var	9439.681
S.E. of regression	3935.481	Akaike info criterion	19.58464
Sum squared resid	9.91E+08	Schwarz criterion	20.11295
Log likelihood	-784.9703	Hannan-Quinn criter.	19.79675
F-statistic	23.64821	Durbin-Watson stat	1.366446
Prob(F-statistic)	0.000000		

2.3 แบบจำลองตัวแปรสุ่ม

Dependent Variable: FDI
 Method: Panel EGLS (Cross-section random effects)
 Date: 04/24/13 Time: 18:04
 Sample: 2000 2010
 Periods included: 11
 Cross-sections included: 9
 Total panel (unbalanced) observations: 87
 Wallace and Hussain estimator of component variances

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GDP	649.1550	194.4289	3.338778	0.0013
INF	49.63873	75.90223	0.653982	0.5152
MENE	0.253351	0.299873	0.844862	0.0410
POP	-143.7010	285.2660	-0.503744	0.0160
TRADE	-61.55681	44.42071	-1.385768	0.1701
PRIM	241.4417	110.8690	2.177720	0.0327
SEC	75.41577	62.15576	1.213335	0.0290
HDI	26199.11	23910.77	1.095703	0.2769
INT	366.9909	93.06356	3.943444	0.0002
C	-42925.60	20207.55	-2.124236	0.0371

Effects Specification		S.D.	Rho
Cross-section random		3148.390	0.3757
Idiosyncratic random		4058.295	0.6243

Weighted Statistics			
R-squared	0.710162	Mean dependent var	2058.754
Adjusted R-squared	0.651432	S.D. dependent var	6082.956
S.E. of regression	4040.125	Sum squared resid	1.18E+09
F-statistic	12.52135	Durbin-Watson stat	1.518444
Prob(F-statistic)	0.000000		

Unweighted Statistics			
R-squared	0.764987	Mean dependent var	5430.859
Sum squared resid	1.70E+09	Durbin-Watson stat	0.802611

3. การวัดทุนมนุษย์จากค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของรัฐบาล

3.1 แบบจำลองกำลังสองน้อยสุด

Dependent Variable: FDI
 Method: Panel Least Squares
 Date: 04/29/13 Time: 14:30
 Sample: 2000 2010
 Periods included: 11
 Cross-sections included: 9
 Total panel (unbalanced) observations: 89

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GDP	953.8084	211.9744	4.499639	0.0001
INF	121.9250	111.0742	1.097689	0.2796
INT	289.3504	94.12375	3.074149	0.0040
MENE	0.778212	0.311692	2.496731	0.0172
POP	213.8256	219.3907	0.974634	0.0362
PRIM	252.4867	115.8465	2.179493	0.0359
EXPEN	591.5043	188.2948	3.141373	0.0034
SEC	142.9238	41.89709	3.411305	0.0016
TER	209.5885	91.18710	2.298444	0.0275
TRADE	54.73307	46.90084	1.166995	0.2509
C	58205.36	10854.96	5.362096	0.0000
R-squared	0.891474	Mean dependent var		4738.459
Adjusted R-squared	0.861328	S.D. dependent var		8098.662
S.E. of regression	3015.836	Akaike info criterion		19.06260
Sum squared resid	3.27E+08	Schwarz criterion		19.49561
Log likelihood	-436.9711	Hannan-Quinn criter.		19.22554
F-statistic	29.57179	Durbin-Watson stat		1.642653
Prob(F-statistic)	0.000000			

3.2 แบบจำลองตัวแปรอิทธิพลกำหนด

Dependent Variable: FDI
 Method: Panel Least Squares
 Date: 04/29/13 Time: 14:31
 Sample: 2000 2010
 Periods included: 11
 Cross-sections included: 9
 Total panel (unbalanced) observations: 89

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GDP	1125.993	218.6354	5.150097	0.0000
INF	90.78095	171.9986	0.527800	0.6018
INT	234.8725	246.9435	0.951118	0.3497
MENE	0.762213	0.882834	0.863370	0.3953
POP	2.256519	1206.880	0.001870	0.0385
PRIM	29.86689	271.8317	0.109873	0.9133
EXPEN	205.8524	246.5536	0.834920	0.4108
SEC	89.28060	63.98312	1.395377	0.0139
TER	317.0830	467.5715	0.678149	0.5032
TRADE	176.9665	104.0845	1.700219	0.0002
C	15480.06	76163.77	0.203247	0.8404

Effects Specification

Cross-section fixed (dummy variables)

R-squared	0.931641	Mean dependent var	4738.459
Adjusted R-squared	0.887696	S.D. dependent var	8098.662
S.E. of regression	2714.012	Akaike info criterion	18.94081
Sum squared resid	2.06E+08	Schwarz criterion	19.68874
Log likelihood	-426.1091	Hannan-Quinn criter.	19.22226
F-statistic	21.20005	Durbin-Watson stat	2.141589
Prob(F-statistic)	0.000000		

3.3 แบบจำลองตัวแปรสุ่ม

Dependent Variable: FDI
 Method: Panel EGLS (Cross-section random effects)
 Date: 04/29/13 Time: 14:31
 Sample: 2000 2010
 Periods included: 11
 Cross-sections included: 9
 Total panel (unbalanced) observations: 89
 Wallace and Hussain estimator of component variances

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GDP	945.0191	204.7701	4.615026	0.0000
INF	81.55806	125.3784	0.650496	0.5195
INT	310.9720	99.91854	3.112255	0.0036
MENE	0.634053	0.333289	1.902414	0.0651
POP	179.1203	278.4208	0.643344	0.0241
PRIM	198.3426	122.1286	1.624047	0.0131
EXPEN	517.6698	191.0649	2.709392	0.0103
SEC	145.2063	46.57308	3.117816	0.0036
TER	158.8969	115.1617	1.379772	0.1762
TRADE	46.97440	49.99853	0.939516	0.3537
C	-49093.90	14071.16	-3.488972	0.0013

Effects Specification		S.D.	Rho
Cross-section random		1687.786	0.2541
Idiosyncratic random		2891.527	0.7459

Weighted Statistics			
R-squared	0.843564	Mean dependent var	2854.617
Adjusted R-squared	0.800109	S.D. dependent var	6672.446
S.E. of regression	2884.855	Sum squared resid	3.00E+08
F-statistic	19.41254	Durbin-Watson stat	1.726564
Prob(F-statistic)	0.000000		

Unweighted Statistics			
R-squared	0.884778	Mean dependent var	4738.459
Sum squared resid	3.48E+08	Durbin-Watson stat	1.488035

4. การทดสอบด้วย Huasman test

Test Summary	Chi-Sq. Statistic	Chi-Sq. d.f.	Prob.
Cross-section random	0.000000	3	1.0000
Period random	0.000000	3	1.0000
Cross-section and period random	9.767245	3	0.0136

ที่มา: จากการคำนวณ

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวมีนา วุฒิปรีชาชาญ เกิดวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2532 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจาก โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ปี พ.ศ.2549 สำเร็จการศึกษาปริญญาเศรษฐศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ปีพ.ศ. 2553 และเข้าศึกษาต่อหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2554